

Војнопензионерске теме и дилеме

НА ТЕРЕТУ СВОЈОЈ ДЕЦИ

Положај грађана трећег доба ни после најављених 5,4 одсто повећања пензија (од 1. јануара идуће године), неће се значајније поправити, јер то усклађивање је само етапа на низбрдици месечних припадности које тону у односу на плате.

Ових дана у Народној Скупштини Републике Србије вођена је расправа о буџету за 2020. годину који је кројила Влада. Да би се схватило како ће предузете економске мере утицати на стандард, послужимо се једним пасусом оцено за тај посао вероватно најмеродавније институције. Фискални савет Србије је саопштио следеће:

„Оцењујемо да је предложени буџет за 2020. годину, у задатим оквирима, релативно добро планиран. Највећа економска грешка која се односи на планирану буџетску политику у 2020. направљена је пре израде буџета за следећу годину – ребалансом буџета за 2019. Тим ребалансом дефинисано је прекомерно повећање плата у општој држави у просеку од 9,6% (знатно брже од раста привредне активности) што је унапред определило велики део расхода у буџету за 2020. годину. Преостала буџетска средства расподељена су углавном на добар начин због чега фискални савет предложени буџет за 2020. начелно оцењује позитивно. Укупни расходи планирани су приближно у висини прихода, тј. предвиђа се одговарајући, низак, дефицит републичког буџета од 20 милијарди динара (0,3% БДП-а). На крају, буџет предвиђа солидно повећање јавних инвестиција у инфраструктуру, а у оквиру прихода смањење пореског оптерећења зарада – што су добре мере које су, међутим, могле бити снажније да је повећање зарада било мање и фискално одговорно, тј. у складу са економским растом.

Предложеним изменама ПИО закона поново се уводи швајцарска формула за усклађивање пензија. Конкретно, тзв. швајцарска формула за усклађивање значи да ће се пензије усклађивати 50% са растом зарада у привреди и 50% са растом цена. Усклађивање пензија на овај начин осигураће да се реална куповна моћ пензија не смањује током година, јер ће се стопа инфлације пресликавати на усклађивање пензија, и додатно обезбеђује се реални раст пензија (50% реалног раста зарада) у складу са реализованом стопом привредног раста“.

Током рада скупштине званично је саопштено да ће од 1. јануара идуће године пензије бити увећане за 5,4 одсто. То је готово упола мање од раста плата у јавном сектору, које су од 1. новембра ове године увећане у просеку за 9,6 одсто. Тако је настављен тренд повећања плата у односу на пензије за два или више пута, што се у пензионерским редовима оцењује као пракса да чиновници прво себе подмире увећањем, а за пензије одређују средства у износу која су преостала на основу планске пројекције БДП.

При планирању буџета за идућу годину пропуштено је неколико шанси, то јест моралних обавеза према пензионерима. Наиме, после четири сушне године, када је спровођена фискална консо-

лидација државног буџета, у петој, односно календарској 2018. години, Скупштина је на предлог владајуће већине у парламенту донела одлуку да се привремено укине члан Закона о ПИО којим је било регулисано да се пензије, према утврђеним параметрима, усклађују два пута годишње. Тако за 2018. годину пензионери на име инфлације није надокнађен ни један једини динар. Истовремено запосленима у јавном сектору плате су повећане за око 10 одсто.

Да је правде, а она се некако стално измигољим, када су у питању пензионери, грађанима Србије у трећем добу ваљало је за период од 1. 1. 2014. године до 31. 12. 2018. године макар надокнадити проценат инфлације који им је значајније обезвредио пензије.

Само два параметра одређују висину пензија, а то су укупна средства која је неко, током вишедесенијског рада, уплатио у Фонд ПИО и колико је година био у радном односу. Овакав правац одређивања пензија има упориште и у подацима да се све више повећава јаз између плата у јавном сектору и пензија.

Како су пензије на сталној финансијској низбрдици, све се више јавља потреба да се, осим начина за усклађивање пензија, утврди и граница испод које пензије не би смеле да падну. Била би то међугенерациска солидарност, исказивање бриге према грађанима трећег доба, гаранција стабилности права и друштвеног положаја најстаријих становника Србије.

Пет година (четири током којих је важио привремени закон према којем су пензије смањене и до 22 одсто и година у којој није важила одредба закона о усклађивању месечних примања) морални капитал је у рукама пензионера који држава, како у ком случају, признаје или игнорише. Заправо, ко зна колико пута су носиоци високих државних функција исказали захвалност пензионерима за фискалну стабилизацију државних финансија. Када се очекивало да, у складу са Уставом, буде режив узети новац, јер су по дефиницији пензије приватна имовина. У члану 58. Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. Право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Држава се позвала на Закон о привременом уређивању начина исплате пензија. Као што је познато тај закон има само четири члана и многи га правници називају инвалид-законом. У једном члану стоји да се исплата по том закону сматра коначном и то је било пресудно у одређивању надлежних да ли ће пензионерима бити враћене одузете паре. Овај случај заслужује подебелу правну, моралну и општедруштвену анализу. Овога пута ћемо поставити само једно питање: каква је хијерархија

Устава у односу на предметни закон? Опште је познато да је Устав на врху правне пирамиде, па је логично било да судски органи приликом пресуђивања у првом плану имају највиши правни акт у држави.

На две уставне иницијативе које је поднело неколико стотина пензионера, Уставни суд Србије реаговао је тако што им није дао за право. Без много коментара, довољно је само рећи – заиста неправедно.

Пензионери, међутим, не одустају од борбе за правду. Нема скупа на којем се овај проблем не истиче као најважнији, а упућују се и захтеви званичним државним органима да ипак испоштују правду. Прошла је криза, држава из дана у дан располаже све већим националним дохотком, плате убрзано расту, а пензије се увећавају тек толико да не тапкају у месту. Враћање одузетог дела пензија темпом како су крчење сваког месеца, не би државу довело у неповољну финансијску ситуацију, а најстарији би коначно осетили да држава брине о њима. Створена је ситуација у којој се пензионери осећају као грађани другог реда, то јест као социјално угрожене особе. Узето им је највише, а најмање им се враћа. Осећају се запостављено, одбачено, имају утисак да су својеврсна колатерална штета. Брига о временским људима у Србији не би могла да се оцени високом оценом. Због тога треба предузети свестране мере, онако како пензионери и заслужују. Време је за студије, анализе, за добра дела надлежних социјалних и других друштвених институција.

Чиновници који креирају живот грађана трећег доба, рекло би се по много чему то чине рутински, без емоција, бирократски и без размислања како ће им бити. То су, у неку руку, њихови родитељи о којима недовољно брину и које нису испоштовали до краја. Фигуративно речено такав однос карактерише ситуација у којој чиновници од дрвета не виде шуму, као што у густој шуми тешко уочавају дебла којима је потребна посебна нега и помоћ.

Дешило је време да деца издржавају родитеље који су поштенним вишедесетнијским радом остварили пензију. Та црквица, како пензионери често називају своја месечна примања, није довољна за нормалан живот без било каквих луксуза. Стицајем разних околности и општом небригом пензионери су доведени до просјачког штапа. Због тога апелују на чиновнике да се мислима ставе у њихов положај, да дочарају себи атмосферу у којој би били терет својој деци.

Паре које су пензионери имали у банкама, или у сламарицама у последње безмало три деценије нестале су у економским кризама, у реформама и фискалној стабилизацији, или су их потрошили на школовање деце, а касније, када су синови или кћери остали без посла, финансирани су њихов останак.

То држава мора да има у виду.

Звонимир ПЕШИЋ

Уручене војне споменице члановима породица палих бораца у агресији НАТО-а са територије Црне Горе

СРБИЈА ПАМТИ

Заједнички снимак чланова породица погинулих са министром одбране и начелником Генералштаба ВС

Министар одбране Александар Вулин, у присуству начелника Генералштаба Војске Србије генерала Милана Мојсиловића, уручио је 24. новембра 40 војних споменица члановима породица палих бораца у одбрани од агресије НАТО-а са територије Црне Горе, на пријему организованом у Дому Гарде на Топчидеру, а поводом обележавања 20 година одбране отаџбине од агресије НАТО-а.

Министар Вулин је, том приликом, истакао да Србија не заборавља, никога ко се жртвовао за њу.

- Србија коју води Александар Вучић је изабрала да чува Србе, без обзира где они живели. Сви они који хоће да забораве жртву српског народа, који хоће да забораве како је почела НАТО агресија, зашто је вођена НАТО агресија, не чине ни најмању услугу свом народу. Сви они који хоће да забораве, заправо, хоће да допусте да се кршењем међународног права страшна и велика жртва српског народа заборави, унизи и умањи. Србија памти и добро и зло. Србија памти и Србија никада неће допустити да било која дневна политика и покушај мењања историје замраче ту велику и страшну жртву српског народа. Србија памти – поручио је министар Вулин.

Говорећи о значају уручивања војних споменица, министар Вулин је подсетио да припадамо народу који каже да се „свак роди да по једном умре, а част и брукa живе довијека“, као и да се у нашем народу каже да „човек умре два пута, једном када га судбина однесе од оних које воли и дру-

ги пут када га забораве, када му име више не помињу“.

- Не отварај ја вама ране, ране су вам отворили они који су хтели да вас забораве и да их забораве, они који не дају да на њихове светле гробове Војска њихове земље или бар они који памте положе цвет, венац, поклоне се, прекрсте се, пољубе – они ране отварају. Ране отварају они лицемери из НАТО пакта који нас је убијао и који кажу, понекад, онако, ради реда, преко воље – жалимо за свим цивилним жртвама – а како онда не жалите за нашом побијеном браћом која су носила униформу. Ко има право да убије војника или полицајца у сувереној, слободној, земљи, на својој земљи, на свом камену који брани себе и оне које воли? Што не пожалите никада оне који су носили униформу и бранили своју земљу – запитао је министар Вулин.

Према његовим речима, ако будемо ћутали, њихова вољна и свесна жртва, не стаје у историји, биће заборављена и будуће генерације неће имати на кога да се ослоне.

- Мали људи, који хоће да угасе њихово велико сећање, неће остати ни забележени ни памћени, нити ће о њима ко хтети да се зове, нити ће о њима ко хтети захвално да говори и мисли, а они неће и не могу остати сами – нагласио је министар Вулин.

Србија је изабрала да памти, поручио је министар Вулин, а они који хоће да забораве, нека им је на част, ако части имају.

- Говорићемо гласно јер Србија је изабрала да памти. Јесте, између нас је сада

граница. Вековима су ту границу држали, стварали, јачали, чували велики и моћни не дајући нам да будемо заједно. Граница између нас прекинута у једном часу историје, историје за коју Србија верује да је била братска и славна, а они који границу стварају кажу да је била окупаторска, разбрата, злочиначка. Допустите ми да вам кажем да у то не верујем, а жртву ваше браће и синова не видим ни као случајну ни као погрешну, већ жртву честитих, часних, сигурних и храбрих људи који су знали зашто, за кога живе и за кога гину. Нису они гинули у униформи туђе војске, нису они гинули за туђу државу, гинули су за свој народ, своју земљу, а против оног ко је хтео земљу да раздоби, народ умањи, уништи и унизи – подвукао је министар Вулин.

Величина жртве ваше браће, ваших синова, нагласио је министар Вулин, величина жртве оних који вам недостају до данашњег дана и недостајаће заувек, надилаци политику.

- У своје име, у име Србије, у име Срба где год да живе, у име народа који зна шта је величина и шта је страха ваша жртва, где год били, шта год радили, где год покривали унуче и праунуче и причали им о великој жртви оних пре њих, где год трајали, хоћу да знате – Србија постоји, и док постоји Србија, постоји земља која вам је захвална, која је на вас поносна и на коју се и у радости и у часу невоље можете позвати и ослонити – закључио је министар Вулин.

Председник Удружења бораца ратова 1990. Црне Горе Радан Николић, истакао је да је српска војска у Црној Гори вековима доживљавана као братска, о чему сведоче жртве оних који су 1998. и 1999. године положили своје животе у одбрану заједничке отаџбине.

- Одзивом да брани отаџбину, без обзира на различите околности погибје, међу којима доминирају оне херојске, сви они заслужили су признање које је данас обрадовало и охрабрило не само њихове породице и саборце, већ све слободаре и патриоте Србије и Црне Горе. Ми, ратни ветерани и породице наших погинулих сабораца, доживљавамо то као указивање изузетне пажње и части и као испружену руку, коју чврсто и са захвалношћу прихватимо – поручио је Николић. Он је захвалио министру Вулину на иницијативи да се војне споменице доделе породицама палих бораца из Црне Горе и поручио да данашњи догађај, који није плод законске обавезе већ пре свега људски и хумани чин, много значи породицама погинулих и њиховим саборцима.

Међу онима којима је данас уручена војна споменица је и Анка Тадић из Подгорице, која је 28. марта 1999. године изгубила брата близанца Аћима Тадића, који је погинуо у Нишу од крстареће ракете НАТО бомбардера. Како каже, војна споменица која јој је данас уручена много значи њој и њеној породици, додајући да је дирнута гестом да се споменице уруче после 20 година.

Најмлађи брат Предрага Леовца из Пљеваља који је погинуо на Кошарама – Павле Леовац рекао је да је и после толико година породицама палих бораца тешко због губитка ближњих и да због тога гест Србије значи много и да животи њихових ближњих, дати за слободу, неће отићи у заборав.

Начелник Генералштаба ВС захвалио војним пензионерима на учешћу у приказу способности Војске Србије

ДОПРИНОС РОДОЉУБЉУ

Начелник Генералштаба ВС генерал Милан Мојсиловић упутио је писмо захвалности председнику УВПС Љубомиру Драгању на учешћу представника војних пензионера на приказу способности Војске Србије „Слобода 2019“. Текст писма доносимо у целисти:

„У приказу способности Војске Србије поводом обележавања

Дана ослобођења Београда у Другом светском рату, 19. октобра 2019. године, учествовао је и један подешелон војних ветерана са 101 војним ветераном.

Удружење војних пензионера Србије, са 30.000 чланова, је једно од шест удружења које је активно учествовало у приказу способности Војске Србије поводом обележавања Дана ослобођења Београда у Другом светском рату.

Желим да се Вама, удружењу и посебно војним ветеранима (43 лица) који су учествовали у приказу способности Војске Србије захвалим, на родољубљу и доприносу и успешној реализацији и манифестацији.

У нади да сте задовољни што Војска Србије препознаје рад и значај удружења, као и у уверењу да ће се заједничка и успешна сарадња наставити и у наредном периоду, на обострано задовољство, желим Вам добро здравље и успех у раду“.

Генерал Милан Мојсиловић са учесницима дефилеа

Сусрет старешина 2. армије

ЕВОЦИРАЊЕ УСПОМЕНА

УБеограду је 28. новембра одржан сусрет старешина 2. армије, чије је седиште било у Подгорици. Окупили су се бивши команданти те армије, начелници штаба, помоћници команданата, начелници родова и служби, команданти корпуса, бригада, пукова и самосталних армијских јединица и остале старешине. Међу гостима био је бивши министар одбране Велимир Радојевић, председник УВПС Љубомир Драгањац и начелник управе за Традицију, стандард и ветеране пуковник Душко Шљиванчанин.

Окупљенима се обратио генерал-пуковник у пензији Божидар Бабић који је захвалио свима који су се одазвали на позив. На дружење које се традиционално одржава већ једну деценију, како је речено, убудуће ће моћи да дођу све старешине које изразе жељу.

Генерал Бабић је посебно нагласио да је реч о скупу дугогодишњих пријатеља на којем ће се подсетити на време заједничке службе и професионалног рада, али ће се међусобно обавестити и о својим породицама.

–То су људи које волиш и поштујеш. Реч је о часним старешинама са којима смо учествовали у одбрани земље, посебно током агресије НАТО-а 1999. године. Данас можемо са поносом да кажемо да смо извршили

све постављене задатке. Везују нас многа лична пријатељства. Наша прича о животном путу и породицама никада се не може испричати. Хоћемо да обновимо успомене из ранијег периода. Дружење је један од начина да превазиђемо шта нас мучи, да приближимо ставове и ако је потребно да помогнемо једни другима. Захваљујем Горану Лабану и Зорану Вучковићу за организацију сусрета. Желим вам добро здравље, личну и породичну срећу, рекао је, између осталог, Божидар Бабић.

Учеснике сусрета поздравио је и пуковник Душко Шљиванчанин који је обавестио присутне да су (четири дана пре скупа старешина 2. армије) у Дому Гарде у Топчидеру породице палих бораца током агресије НАТО-а примили министар одбране Александар Вулин и начелник Генералштаба Милан Мојсиловић и уручили им спомен-медаље. Био је то веома емотиван скуп.

До краја године, како је рекао Шљиванчанин, свим официрима и подофицирима који су учествовали у одбрани од агресије НАТО-а биће уручене спомен-медаље. Он је обавестио присутне да се ради на установљењу посебне медаље које ће бити у свакој породици из које је неко учествовао у одбрани од агресије као нека посебна реликвија. Такође је рекао да је у току разрада прописа о томе у којим приликама ће пензионисане старешине носити униформе и како ће бити препознатљиви.

Пуковник Шљиванчанин је позвао све старешине да посете изложбену поставку „Одбрана 78“ за коју су многи рекли да нису могли да одоле сузи.

Сусрет старешина 2. армије завршен је уз гусле и јуначке песме.

З. П.

Сусрет старешина 2. армије представља манифестацију другарства

Проблеми здравствене заштите у мањим гарнизонима

МОГЛО БИ ДРУГАЧИЈЕ

После смањења бројног стања Војске Србије и укидања више гарнизона, спроведена је реорганизација војног здравства. У местима где постоје војне јединице задатке примарне здравствене заштите преузела су одељења санитарске службе. Време је показало да та одељења нису кадровски и организационо кадра да одговоре свим задацима, па би вероватно ваљало предузети потребне кадровске и друге мере, јер здравље људи је најпрече.

За војне пензионере је једна од најзначајнијих ствари одговарајућа здравствена заштита. Како им се нижу године, тако их све више захватају болести и здравствене недаће. Због тога се све чешће обраћају лекарима, одлазе на разне терапије, а догађа се и да неко време проведе у војној болници или Војномедицинској академији. Органи УВПС све учешће расправљају о војном здравству јер се, што из објективних, што из субјективних разлога, јављају проблеми који се тешко превазилазе. Вероватно највише проблема јавља се у оквирима примарне заштите за коју су задужена санитарска одељења у јединицама, војномедицински центри, а тамо где су укинута гарнизони, та улога поверена је домовима здравља.

Као што је познато Фонд за СОВО има закључен уговор са Републичким фондом за здравствено осигурање РС о лечењу војних осигураника. У уговору је прецизирано да се војним пензионерима пружају услуге примарне, секундарне, а по потреби и терцијарне здравствене заштите. Уз тај уговор није било конкретних објашњења, па су се појавили проблеми: изабраног лекара, здравствених картона, прописивања лекова, упућивања на ВМА и у Војну болницу Ниш (Нови Сад), издавања путних налога, пружање кућне терапије, употребе кола хитне помоћи и много друге ситуације, које понекад могу бити и погубне по здравље пацијената.

Да није било УВПС - Градског одбора из Зајечара, који је морао да интервенише у шест градова Тимочког региона, да пише образложења, одржава састанке, тумачи права војних пензионера и одредбе уговора, здравствене установе би одредбе уговора примењивале половично и уз многа ограничења.

Да се и не говорио о борби да се склопе уговори са апотекама за подизање лекова. Док тај проблем није обзанао у медијима и покренут од стране Главног одбора Скупштине УВПС, нико из Фонда за СОВО вероватно не би покренуо питање обезбеђења лекова за војне осигуранике.

Сада цивилне здравствене установе електронским путем заказују прегледе, снимања, анализе, издавање лекова, а за војне осигуранике ту једноставно нема места. Због тога што војно здравство не прати технолошке новотије, створени су многи проблеми. Фонд за СОВО је обећао нове здравствене књижице, чипове и остало, како би војни пензионери могли да се уклопе у тзв. цивилни систем. Када ће се то догодити, тешко је предвидети. Ово стање војни пензионери трпе и сналазе се како знају и умеју, углавном ослањајући се на личне везе и познанства. До када?!

Брига о здрављу на споредном колосеку

Извршни одбор Главног одбора УВПС је у више наврата интервенисао код Фонда за СОВО да се уговор склопљен са Републичким заводом за здравствено осигурање доради и да се отклоне постојећи пропусти. Познато је да су органи фонда у директним контактима са Републичким фондом за здравствену заштиту интервенисали и тражили да домови здравља здравствене услуге корисника војне пензије пружају у духу прописа Фонда за СОВО.

Други проблем је много болнији и тешко га је објаснити војним пензионерима. Реч

је о томе да се ради о подели војних пензионера на оне који имају могућност да се лече у ВМЦ, Војној болници Ниш (Нови Сад) или ВМА. У гарнизонима где живе војни пензионери и где постоје гарнизоне амбуланте које заправо то нису, здравствена заштита војних пензионера је лошија него у градовима где нема те амбуланте, односно одељења здравствене заштите. У насељима где живе наши пензионери, а не постоје војноздравствене установе, однос са здравственим установама, уз велике напоре, доведен је на ниво да сви војни пензионери, у свако време, имају обезбеђену здравствену заштиту. То значи да пензионери имају изабраног лекара код кога могу да дођу у свако заказано време или у било које доба дана, да затраже лекарску помоћ. Обезбеђена им је примарна и секундарна заштита, затим могу добити упут за војне здравствене установе, па путни налог, кола хитне помоћи, приступ војној апотеци и сталне лекарске услуге свих 24 сата. Понекад се појави неки мањи проблем који брзо реши градски или општински одбор УВПС.

Војни пензионери који, на пример, живе у Зајечару имају на располагању амбуланту и много проблема. Прво, гарнизону санитарско одељење не ради сваки дан, суботом и недељом, празником и када јединица има неке друге задатке, а услуге пружа само у радно време. Основни проблем је тај што то није у класичном смислу гарнизона амбуланта, већ делује као санитарско одељење Тимочке бригаде. Формално строго гледано, са гарнизоним обавезама нема ништа заједничког. Тренутно у амбуланти ангажована су два лекара који раде наизменично, имају обавезу да као и све старешине, дежурају у касарни, обезбеђују гађања, учествују на вежбама у оквиру задатака. У јединици се обучавају припадници ВС за мисије УН, долазе кадети Војне академије на стажирање... Све су то редовне активности када се посматра из угла командовања, али у то време лекари у амбуланти не раде. Гледано из угла војних пензионера, брига о болеснима је у гарнизону понекад споредна ствар. Гарнизона амбуланта углавном пружа примарну заштиту, издаје упуте за Медицински центар Зајечар, Војну болницу Ниш и ВМА.

Војне пензионере погађа то што до лекара долазе само када га има у ординацији. Ако се узме у обзир да се лекови преписују само за један месец, онда је све јасно у ком се положају налазе војни пензионери када је здравствена заштита у питању. Појединци су присиљени да купују лекове у цивилним апотекама, а то се не рефундира.

Удружење је такође у више наврата интервенисало да се лекови преписују за два месеца, а посебно почетком ове године када се у грађанству уводи електронски рецепт, што је корисницима војне пензије створило веће проблеме.

Пракса која опомиње

Да људи с правом мисле да је брига о здрављу на споредном колосеку, доказују и следећа сва примера. Од почетка године троше се резерве реагенса за лабораторијске анализе, да би тендер био расписан за 22. новембар, па потом отказан. Докле? За то време војни осигураници остају без основних лабораторијских анализа потребних за одређивање терапије. Ко је казао у овом ланцу од начелника лабораторија преко управника војномедицинских центара од Фонда за СОВО који расписује тендере или Управе за војно здравство, као тактичког носиоца здравствене заштите?

Од септембра ове године води се позитивна акција о потреби вакцинаисања против сезонског грипа, да би у грађанству вакцинаисање отпочело почетком октобра, а у војсци почетком новембра и то са недовољним бројем доза, јер су многи корисници војне пензије остали без вакцине, а ради се о особама који имају више од 60 година са више хроничних болести. Неки градски одбори УВПС (Г. Милановац) поднели су захтеве за допунску количину вакцина, али безуспешно. Проблем је могао бити решен путем овере рецепата и подизања вакцине у апотекама које имају уговор са Фондом за СОВО. Вакцинације се, иначе, сврставају у основни задатак примарне здравствене заштите.

Не може зајечарски војни пензионер да се обрати Дому здравља, јер тамо није регистрован, нема га у компјутеру, нема лекарски картон, не може да му се препише лек и да било шта реши. У општој болници

постоји ургентни центар и хитна помоћ, који примају само хитне и тешке случајеве, а војне пензионере ако и приме, усмено им кажу које лекове могу сами да купе. На рефундацију утрошених средстава не могу да рачунају. Из тога произилази да се пензионери, у одређеним случајевима, сами лече, на своју руку, јер тако се мора у датим околностима.

Наводимо неколико драстичних случајева. Минулог 23. септембра, када је у Тимочку бригаду у контролу дошла екипа Инспектората одбране, амбуланта није радила четири дана. Када је 30. септембра један од лекара, вративши се са терена, дошао да ради у 10,00 часова, војни осигураници нису могли да подигну лекове ни да овере рецепте за градску апотеку, јер са лекаром није дошао болничар, чији је то посао. Рецепти су оверени тек након два дана. За све то време пацијенти са хроничним болестима били су без терапије или су лекове купили у цивилним апотекама, а зна се да цена није мала и да не могу утрошене паре да им се рефундирају.

Има случајева да лекар који у ординацији ради пре подне, у 11 часова, када је време за преглед војних пензионера, једноставно јави војнику на пријавници да не пусти било ког осигураника у амбуланту, јер наводно више не ради. Тек на интервенцију команданта, лекар наставља да ради.

Проблеми се јављају и приликом достављања рачуна за путне трошкове Фонду за СОВО, ради рефундације утрошених средстава. Наиме, рачуни се не достављају редовно, ни на време. На рефундацију путних трошкова чека се и по неколико месеци. За теже оболеле, који више пута путују да би се лечили у здравственим установама ван гарнизона, износ за путне трошкове који треба да се рефундирају пређе пола њихове пензије, што многе натера у дозвољени или недозвољени минус на текућем рачуну.

Пензионер остао без вида

У зајечарској амбуланти су остала само два болничара, која обављају све послове: деле картоне, раде у превијалишту, издају лекове, извршавају административне послове, дежурају, руковаоци су РР-а и извршавају остале послове из домена своје функционалне дужности. Нема неких знакова да ће се тај број повећати и да ће се још неко примити, како би се проблеми разрешили.

Суштина свега је та што нема формацијске гарнизоне амбуланте, како је некада било, а гарнизон Зајечар рачунајући професионална војна лица, чланове њихових породица и војне пензионере броји око 1500 осигураника.

У последње време се појавио проблем приликом одласка на прегледе на ВМА, јер поједине специјалистичке клинике не желе да приме пацијенте из Зајечара, односно Тимочке крајине, тј. неће да закажују прегледе. Један пензионер је оперисао катаракту на ВМА и после одређеног времена заказао је на ВМА операцију другог ока. При одласку на очну клинику, у заказано време, један од лекара специјалиста га је буквално истерао са клинике, рекавши му да то исто може да уради у Војној болници. Шта ће, како ће, отишао је у Војну болницу Ниш и тамо оперисао око. То око

Лекар у мањим гарнизонима осигураницима често није доступан

сада више не види, а како су му после на ВМА казали, неће ни да прогледа, јер му је упропашћено током операције.

Градска организација УВПС била је намерна да покрене поступак против тог несавесног лекара, али је оштећени пензионер одустао јер, како је казао, мораће поново на преглед код лекара који га је оперисао. Сваки коментар је сувишан. Војни осигураници не могу да схвате, а ни да прихвате, да им је ускраћено право да бирају где ће да се лече, у коју здравствену установу. Војну или цивилну. Велика већина зајечарских војних пензионера лечи се у нишкој војној болници.

Ових дана другом осигуранику преписана је амбулантна рехабилитација у Специјалној болници у Гамзиградској бањи у трајању од 15 терапија. Приликом прегледа код доктора у Специјалној болници и одређивања терапије, лекар је прокоментарисао да је тај војни пензионер први који је добио 15 терапија, јер је уобичајено да војним осигураницима буде одређено само по десет терапија. У разговору са лекаром, сазнао је да осигураници РФЗО по правилу добијају 21 дан, уз могућност продужетка лечења. Насупрот њима, војни осигураници продужење терапије готово никада не добију или им се то омогући са закашњењем, када је пацијент већ отишао кући. То указује да су војни осигураници постали болесници друге категорије.

Брже решавати проблеме

Засигурно, када би постојало мало воље код одговорних, ти проблеми би били превазиђени. Фонд за СОВО би требао више да брине о осигураницима и да још непосредније сарађује са репрезентативном организацијом војних пензионера (УВПС). На терену, то јест у унутрашњости Србије, могу многе ствари да се спроведу у пракси и тиме побољша здравствена заштита војних пензионера, активног састава и њихових чланова породица. Управа за војно здравство МО, заједно са Фондом за СОВО и УВПС треба свеобухватно да размисли о искрсле проблеме и разреши их.

Проблеми пословично искрсавају и приликом заказивања прегледа, разних снимања и анализа у војним здравственим установама.

Нерешавањем статуса гарнизоних амбуланти, неодређивањем приоритета војних осигураника над цивилним, без скраћивања листе чекања за разне анализе и снимања, без враћања права на лечење и опоравак, без бољег статуса приликом лечења у цивилним установама, без хитног доношења Закона о здравственој заштити војних осигураника, неће бити напретка у здравственом збрињавању војних осигураника.

Чини се да је однос према здравственој заштити у Војсци Србије на нивоу који не омогућава потребно функционисање. То се може закључити и по односу Инспектората одбране, чији су инспектори десет дана боравили у Тимочној бригади. Ваљда у том инспекторату постоји неко ко контролише санитетске органе. Из односа се назире да тај неко, вероватно, није био заинтересован да контролише стручни рад санитета и амбуланту.

Однос је по свему судећи дубоко изражен и неповољан је без обзира на уверавања да санитет брине о војним осигураницима. Основни проблем у локалним амбулантама је тај што оне кадровски више нису такве да могу да се назову гарнизоне, команданти јединица раде по утврђеним плановима и задацима и не могу се кривити за стање у здравству. Можда би команданти требало више да се посвете плану координације и како да се у конкретном случају ангажују лекари, а да се у општем гарнизоним пословима израженије и са више обавезности нађу и задаци амбуланти, односно санитетских одељења. Питање је како то и урадити, када на папиру гарнизоне амбуланте више не постоје. Реформа војног здравства, очигледно је, у неким сегментима није дала очекиване резултате. Да ли је дошло време за нову реформу?

Љубомир Рељановић
Часлав Антић

Свечана академија поводом
Дана Копнене војске и Дана
пешадије

НА УСЛУЗИ ОТАЏБИНИ, НАРОДУ И ДРЖАВИ

Свечаном академијом одржаном у нишком Дому војске, којој су присуствовали министар одбране Александар Вулин, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић, командант Копнене војске генерал-потпуковник Милосав Симовић и чланови колегијума министра одбране и начелника Генералштаба Војске Србије, 15. новембра су обележени Дан Копнене војске и Дан пешадије.

Обраћајући се присутнима, командант Копнене војске генерал-потпуковник Милосав Симовић поручио је да је данашња Копнена војска кроз ватру, покрет и маневар, окосница снаге Војске Србије и да је поносан на све припаднике Копнене војске јер су часни војници и добри људи.

На свечаности је говорио командант КоВ генерал-потпуковник Милосав Симовић

„Држава Србија на челу са председником Републике Србије, Министарство одбране и министар одбране, Генералштаб Војске Србије и начелник Генералштаба подржавају Копнену војску у модернизацији, наоружању и војној опреми. На нама је да припремамо Копнену војску, да буде спремна и на услузи отаџбини, народу и држави”, поручио је генерал Симовић, додавши да очекује наставак модернизације и подршку у подизању стандарда припаднике Војске.

Свечаности “Ниш кроз ратове”, посвећеној богатој војној историји и свим јунацима тог града, присуствовали су представници Града Ниша, нишких градских општина, локалних самоуправа, верских заједница, ветеранских удружења и бројни гости. У културно-уметничком делу програма наступили су Уметнички ансамбл Министарства одбране “Станислав Бинички”, Црквено-певачка дружина “Бранко”, вокални и драмски уметници.

Дан Копнене војске и Дан пешадије прослављају се 16. новембра у спомен на датум када је 1914. године почела Колубарска битка у којој је српска војска извојевала своју највећу победу. Носилац борбених дејстава српске војске у току ове битке било је 11 пешадијских и једна коњичка дивизија, подржаних са 426 артиљеријских оруђа.

Чланови удружења предузели су очекиване кораке за опстанак организације

Одржана ванредна конференција УПВЛПС

САЧИНИТИ НОВУ СТРАТЕГИЈУ ДЕЛОВАЊА

У Команди ваздухопловства у Земуну је 6. новембра одржана 15. ванредна конференција Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије.

Основни циљ сазивања ванредне конференције је био да се покуша изнаћи начин организовања и деловања Удружења у наредном периоду у складу са ситуацијом и новонасталим условима у смислу на првом месту смањена броја активних чланова, недовољне заинтересованости „млађих пензионера” за учешће у раду Удружења, те потребе даљег осавремењавања садржаја и метода рада.

Након уводне речи председника УПВЛПС, мр Златомира Грујића и избора радног председништва, присутни чланови су једногласно усвојили пословник, након којег се приступило расправи по тачкама.

У веома конструктивној дискусији, своје предлоге и виђење рада УПВЛПС у наредном периоду, али и критике, поред председника Грујића, изнели су и чланови Удружења Милорад Башарагин, Драгослав Спасојевић, Звонко Јурјевић, Љубиша Антонијевић, Ристо Шпирић, као и Бориша Мандић из Удружења пилота „Ма 2+”, те Валериј Ловрен из Удружења пилота „Курјаци са Ушћа”.

Општи закључак дискусије и свих изнетих предлога и критика се може сажети у ставу да рад Удружења не треба прекидати, али да свакако до редовне и изборне конференције у априлу 2020. године треба формирати радну групу чији ће задатак бити да уз уважавање свих критика и предлога сачини стратегију деловања у наредном периоду, те у том смислу измену и допуну тренутног Статута Удружења.

За потпредседника Удружења је уместо преминулог Војислава Стојановића изабран Милорад Башарагин, док је Извршни одбор удружења „појачан” са Зораном Јаковљевићем и Бориславом Пејићем.

У складу са закључцима ове ванредне конференције, УПВЛПС наставља са радом до редовне изборне конференције у априлу 2020. године, са посебним тежиштем на активност радне групе која ће на бази анализе, ставова и закључака ове ванредне конференције припремити предлог измена и допуна Статута, циљева и задатака, садржаја и метода рада до редовне конференције када ће се изабрати нови органи и тела удружења.

М.Р.

Почасна паљба поводом Дана победе у Првом светском рату

ПЛОТУНИ НА КАЛЕМЕГДАНУ

Гарда Војске Србије извршила је 10. новембра почасну паљбу испаливањем 10 плотуна из шест артиљеријских оруђа са Савске терасе на Калемегдану, поводом обележавања Дана победе у Првом светском рату, а у складу са

наређењем председника Републике Србије Александра Вучића.

Почасној артиљеријској паљби дан уочи празника присуствовали су заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Петар Цветковић и командант Гарде генерал-мајор Миломир Тодоровић.

Химну „Боже правде” уз дизање државне заставе Републике Србије извео је Репрезентативни оркестар Гарде.

Дан победе у Првом светском рату се као државни празник у Србији прославља од 2012. године, у знак сећања на 11. новембар 1918. године када су силе Антанте потписале примирје са Немачком и тиме окончале Први светски рат.

Значке, медаље и
захвалнице
за исказани патриотизам

ЧАСТ И ПОНОС МЛАДИЋА

Стефану Миленковићу, Милану Пејчићу и Немањи Недељковићу из Пирота, Небојши Јовановићу из Беле Паланке и Алекси Тодоровићу из Бабушнице, младићима који су добровољно служили војни рок у јединицама војске Србије у периоду од 28. септембра 2018. године до 2. фебруара 2019. године, заувек ће остати у лепом сећању 6. новембар.

Наиме, тога дана војницима и службеницима који су свој војни рок служили добровољно под оружјем свечано су уручена признања, захвалнице и значке отаџбине, у знак захвалности Војске Србије.

Церемонији уручивања признања присуствовали су представници Регионалног центра Министарства одбране - Ниш, Министарства одбране за локалну самоуправу Пирот, међу којима и потпуковник војске Србије Зоран Андоновић, као и родитељи војника. Значке војницима добровољцима уручио је пуковник Ненад Марковић, начелник Регионалног центра Министарства одбране у Нишу, док је захвалнице уручила Гордана Ђурић, секретар пиротског Управног округа.

Том приликом су Иванка Петров и Ирена Ковачевић, запослене у Министарству одбране за локалну самоуправу у Пироту добиле значке отаџбине – признање за учешће у рату 1999. године.

Након уручења признања добитницима се кратко обратио пуковник Марковић, који је том приликом подсетио присутне на славне дане српске историје, на херојство српске војске и народа у целини. „Сећање на једно друго време, у коме је част била важнија од живота, на време блиставих и славних победа српске војске из буна и ратова испуњавају нас и тугом и поносом“, истакао је Марковић.

Тог преподнева у сали пиротског Управног округа били смо у прилици и да разговарамо са поносним младићима које им се читало на лицима.

Пироћанци радо иду у војску

„Одлазак на добровољно служење војног рока у јединицама војске Србије, искрено речено, био је мој сан. Много тога сам слушао о служењу војног рока од мојих предака. Од деде и оца Милана. Истина, нисам испраћен онако весело и масовно, као што се то чинило раније, али сам испраћен свечано од укућана, другова и најближих рођака“, казао нам је Стефан Миленковић.

„Без војничке униформе и оружја не може бити војника и служења војног рока. Смешно је било видети младића на служењу војног рока тобоже, а у руци држи метлу место пушке и чисти улице. Било је таквих примера у мом граду“, нагласио је Немања Недељковић.

Стево Панакијевски

Пријем код председника скупштине града ниша

ПОДРШКА АКТИВНОСТИМА

Председник Скупштине града Ниша мр Раде Рајковић примио је делегацију нишких војних пензионера. Чланови организације су упознали председника о задацима Удружења, да је у Нишу активно 12 месних организација и две придружене организације – Секција Клуба генерала и адмирала и Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца. Изнет је податак да Удружење своје активности остварује искључиво од прихода од чланарине, као и да је једино које издваја 40 одсто од чланарине за солидарну и хуманитарну помоћ својих чланова, чији приход по члану домаћинства испод 12.500 динара.

Председник је обећао помоћ где год то буде могуће. Када је реч о удружењима грађана рекао је да треба извршити одређена укупљавања, што се показало као тешко.

На крају је председнику Скупштине града уручена Монографија Удружења војних пензионера Србије.

Мр М. П.

Мр Раде Рајковић и мр Милутин Пантелић

Седница Општинског одбора
УВПС Земун

ПОНОСНИ НА РЕЗУЛТАТЕ

Земунска организација је организовала многобројне активности

У просторијама општинске организације УВПС 28. октобра одржана је седница Општинског одбора УВПС, на којој је обележено 26 година успешног рада. Као гости седници су присуствовали потпредседник новобеоградских војних пензионера Симеон Туманов, председник Удружења пензионера општине Земун Бранислав Паунковић, председник ОпОрг УВПС Звездара Милован Лалић и, председник Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Златомир Грујић, заменик председника СУБНОР Земуна Бранислав Милинковић, председник Београдског актива 6. класе краљевачких везиста Стеван Онимус и други.

Међу прве три организације војних пензионера основане у Србији је земунска. То се десило 25. октобра 1993. године. Основани смо као добровољна, невладина, социјално-хуманитарна, патриотска и нестраничка организација, ради остваривања и унапређења социјалног статуса, првенствено војних пензија, здравственог и социјалног осигурања и стамбеног обезбеђења. У години која је на измаку, одржали смо четири седнице Општинског одбора, на којима смо разматрали програмске задатке, текућу проблематику, иницијативе за побољшање стандарда и живота корисника војне пензије. На дневном реду биле су следећа питања: информације са седница Главног одбора УВПС, предлози за доделу признања, брига о болесним члановима КВП. пријем нових чланова, у УВПС, припреме за седницу редовне годишње скупштине, формирање актива жена, прославе пригодних датума (8. марта, Нове године, разних јубилеја), формирање комисија (за сређивање архиве, попис инвентара)

У погледу здравствене заштите војни пензионери су ослоњени на ВМЦ Нови Београд, који нема довољан број запослених како би пружио одговарајућу лекарску помоћ за око 26.000 корисника војне пензије.

Наше интерно гласило „Војни ветеран“ је хроничар пензионерске популације. Укупно 124 наших чланова претплаћено је, па поред су добро информисани, рекао је у свом извештају председник земунских војних пензионера Славко Дошеновић.

У наставку извештаја записано је да је УВПС са другим, сродним удружењима организовало излете за у Качарево (сланинијада). Аранђеловац, где су организовали такмичење у више дисциплина. Такође је предузет и излет у Темишвар, где су се сусрели са удружењима Срба из Румуније и обишли родну кућу Доситеја Обрадовића. Ваља свакако поменути и излете на Сребрено језеро, у Бању Врујци, Петроварадину Меморијалном центру пробоја Сремског фронта код Шида, ВУ Моровић. Уз помоћ канцеларије за пензионере општине Земун, организован је и излет у Суботицу. Војни пензионери Земуна учествовали су и у приказу способности Војске Србије на батајничком аеродрому.

У минулом периоду преминуло је 42, а примљено 18 чланова. Сопијало-хуманитарну помоћ добило је 11 чланова у износу од 339.000 динара.

На свечаности су уручена и признања. Плакета УВПС додељена је Сави Богуновићу и Николи Арнауту. Захвалница је уручена Станиши Миловановићу, Предрагу Штулићу и Весни Јанковић.

Т. Митушев

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у октобру 2019. године

ПОЗИТИВНО
РЕШЕНО
16 ЗАХТЕВА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 6. новембра 2019. године, размотрио захтеве достављене у октобру 2019. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОрг Зрењанин СП: 34.000,00 – по члану 4.925,93 динара

ОпОрг Ужице ЈЗ: 34.000,00 – по члану 5.947,81 динара

ОпОрг Панчево ВР: 27.000,00 – по члану 12.476,81 динара

ОпОрг Раковица КЗ: 34.000,00 – по члану 7.851,45 динара

ОпОрг Нови Београд ПВ: 31.000,00 – по члану 11.159,79 динара

ОпОрг Крушевац МН: 37.000,00 – по члану 6.251,28 динара

ОпОрг Смедеревска Паланка ПЗ: 34.000,00 – по члану 11.260,40 динара

ОпОрг Крагујевац МС: 37.000,00 – по члану 12.925,93 динара

ОпОрг Нови Београд ДС: 34.000,00 – по члану 10.134,8 динара

ОпОрг Ниш ЈЗ: 34.000,00 – по члану 5.861,15 динара

ОпОрг Пожега ДН: 34.000,00 – по члану 12.763,58 динара

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,

ОпОрг Крагујевац ЂП: 20.000,00 – по члану 22.465,30 динара

ОпОрг Обреновац ОД: 15.000,00 – по члану 23.925,93 динара

ОпОрг Смедерево ЈБ: 12.000,00 – по члану 19.466,05 динара

ОпОрг Вождовац ТМ: 30.000,00 – по члану 22.625,19 динара

ОпОрг Нови Београд МЂ: 21.000,00 – по члану 22.661,62 динара

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 8. новембра 2019. године

Захтеви који су достављени у октобру 2019. године су сви решени. Захтеви који буду достављени од 1. до 30. новембра 2019. године биће решавани почетком децембра 2019. године.

Извршни одбор

Новосађани у Темишвару

ОБЕЛЕЖЕНО ПЕТ ГОДИНА САРАДЊЕ

Представници новосадске организације УВПС боравили су 22. октобра у Темишвару, где су им домаћини биле колеге из тог жудеца, познатог по културним догађајима. Осим званичних разговора, већи део посете био је посвећен културним садржајима.

Сваког пута сусрет са колегама из Румуније представља својеврсну палету културних догађања и потврде традиционалног пријатељства два народа. Овога пута договорено је да у наредним месецима Темишвар посети између 40 и 50 војних пензионера Новог Сада. Тиме се отвара нови вид масовније сарадње и утире пут свестранијем односу две организације.

И Нови Сад и Темишвар се припремају да 2021. године буду културна престоница Европе, што је један од највећих пројеката Европске уније. С тим у вези делегација војних пензионера Новог Сада могла је да види како се у Темишвару реновирају прелепе зграде које су век или два столећа, па и више одолевале зубу времена и многим другим догађајима.

Сусрет је отпочео заједничким скупом у темишварском Дому војске, у просторијама које је дато на располагање војним пензионерима. О значају сарадње која траје пет година говорили су председник УВПС Љубомир Драгањац, председник румунског удружења Константин Гомбош и председник новосадске организације војних пензионера Милорад Орел. На лицу места била је локална телевизија, а и новинарске екипе Радио Букурешта и локалног радија. Очигледно је та посета оцењена као догађај од значаја за румунску јавност.

У музеју Попас, који чува највреднија дела једног од најпознатијих румунских савремених сликара, гости и домаћини су посетили интернационалну изложбу карикатуре, на којој су изложени радови уметника из више од педесет земаља, међу којима и из Србије. Уследила је посета тргу „Уједињење“ и кварту којем се налази српска православна црква. После разгледања експоната и упознавања са историјом цркве у Темишвару, домаћини су учинили велику част нашој делегацији представивши Музеј уметности и колекцију „Корнелију Баба“, где се налази изузетно богата ризница слика и скулптура.

Изненађење за госте био је краћи културно-уметнички програм који су приредили чланови формације пуковника Чистелечана. Реч је о оркестру, певачима народне музике и мини фолклорној групи. Извели су музичке нумере из Србије и Румуније. Ова група је пример како у оквиру војнопензионерске организације могу да се ангажују таленти и тиме обогати културни живот пензионера.

Заједничка фотографија на почетку разговора

Јавор Радованковић са признањима која је освојио

Чланови певачко-игралачке формације били су у народним ношњама

Обично се шетња парковима не практикује при званичним сусретима делегација. Овога пута се показало да изузетак потврђује правило, јер тамошњи парк представља благо у виду зеленила, занимљивих споменика и обала реке уређених да оплеме живот грађана.

Дружење уз пријатну атмосферу уприличено је у ресторану „Лојд“, у центру Темишвара, чији је власник наше горе лист Јавор Радованковић. Домаћине и нашу делегацију Јавор је дочекао, како се то у народу каже, као најрођеније

З. П.

Свечани скуп нишких војних пензионера

**ДА ВРЕМЕШНИМА
ЖИВОТ БУДЕ ЛАКШИ**

У граду на Нишави своја права остварује популација војних пензионера која је временом изградила такву организацију да непрестано бди над правима својих колега, успешно им помажући у свим питањима, посвећујући се њима и отаџбини. Градски одбор у Нишу традиционално окупља војне пензионере, нудећи им бројне садржајне активности.

У Дому ВС у Нишу 29. октобра, у присуству многобројних гостију из Команде КоВ, јединица и установа нишког гарнизона, организација и удружења са којима сарађују војни пензионери, одржана је свечана седница поводом 26 година од формирања организације УВПС у том граду. Скупу је присуствовао и председник УВПС Љубомир Драгањац.

После интонирања државне химне и одавања почаст преминулим колегама, војним пензионерима се обратио Милутин Пантелић, председник нишке организације. Председник Пантелић је посебно поздравио бивше председнике Градске организације УВПС Ниш Божидара Ђокића и Обрада Миленковића.

—Пре 26 година, 29. октобра 1993. године, на оснивачкој Скупштини, уз присуство 800 делегата, формирана је Градска организација УВП Ниш. Све припреме за оснивачку Скупштину обавио је Иницијативни одбор са Драгољубом Лазићем на челу, који је тада изабран за првог председника Градског одбора. Данас Градска организација, након одређених спајања, у свом саставу има 12 месних организација, а и придружене колективне чланове: Подружницу Клуба генерала и адмирала Србије и Удружење пензионисаних војних летача и падобранаца.

Градска организација покрива пет Градских општина, као и општине Гаџин Хан и Сврљиг. Једна је од највећих у Србији, а са поносом можемо рећи да смо први у погледу пружања помоћи својим пензионерима у остваривању њихових права из свих области, како у управном и парничном поступку, тако и у погледу стамбеним питањима, у области здравственог обезбеђења и друго. Ако посматрамо период од 26 година, то јест шта је Удружење учинило за своје чланове, можемо рећи да то није урадило ниједно удружење, ма колико да оно траје. Посебно ваља истаћи да нам услови у којима смо радили нису били наклоњени и да нам је пут био трновит, казao је Пантелић.

**Проблеми се и даље
гомилају**

Он је у наставку рекао да је Законом о Војсци Србије од 2008. године и Правилником о платама и другим новчаним примањима активних професи-

Милутин Пантелић је представио рад нишке организације

оналних лица Војске Србије, укинута усклађивање војних пензија које је усклађивано са процентом повећања плата професионалних војних лица. Тиме је дошло до великих разлика у висини пензија лица истог чина и положаја, али пензионисаних у различито време.

—Овим Законом није извршено усклађивање војних пензија за 11,06 од 1. јануара 2008. године, чиме је закон повређен на штету војних пензионера. Право је затражено посредством надлежних државних и судских органа. Уз понављање захтева три-четири пута, успели смо да дођемо и до највише судске инстанце. Држава је признала право, али га је смањила за једну трећину, па су војни пензионери заправо поново оштећени.

Пребацивањем пензијско-инвалидског осигурања војних осигураника у надлежност Министарства за рад и социјалну политику, односно у Фонд за пензијско и инвалидско осигурање РС, држава је војне пензионере практично елиминисала из природног окружења, јер у Закону о пензијско-инвалидском осигурању категорија војних пензионера не постоји. Усклађивање пензија се врши по прописима које обезвређују особености војне професије. Пребацивање у Фонд ПИО је такође поделило војне пензионере, који су до тада били пензионисани и оне који су у пензији од 1. јануара

2012. године, јер овим другима се у пензију обрачунава и накнада по основу бенифицираног стажа, чиме се још више увећава разлика између пензија лица истог чина и положаја.

Војни пензионери Србије су пресавили папир, захтевајући остваривање тог права, јер сматрају да је то нека врста дискриминације. Највиша судска инстанца и даље мудро ћути и не донеси одбијајућа решења, како би могао да се покрене поступак пред Европским судом за људска права, нагласио је Пантелић.

Речено је и то да је укинут и Правилник о једнократној новчаној помоћи за побољшање материјалног положаја корисника војних пензија, која се углавном односила на решавање тешке материјалне ситуације и тешке болести.

**Не помиње се враћање
узето**

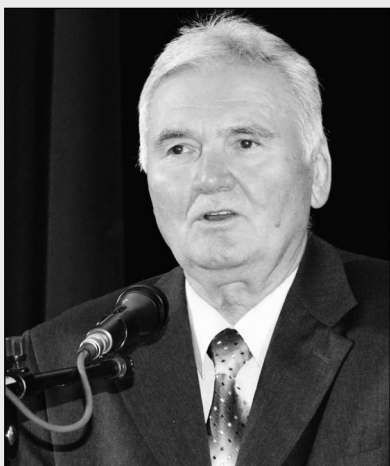
—Четири године смо подносили умањење пензија, која је обухватило више од 90 одсто војних пензионера, те иако је Уредба укинута, није нам још јасно шта ће нам бити враћено, јер свако износи своју рачуницу. Несхватљиво је да неки образовани људи који делују јавно сматрају да тумачење прошлости и садашњости које они спроводе, једино води напретку, а стара кинеска пословица каже „Сви цветови будућности израстају из корена прошлости“.

Сада кад нам је престало умањење пензија, Уставни суд се оглашава да је све било у складу са законом. Нигде се не помиње ниједна реч о томе да ће узето бити враћено. На било који начин и у било којем облику. Сервирају нам се само бројке како су се пензије повећавале и да никада нису биле веће. Реалност је сасвим друга. Наш председник је упутио захтев председници Владе да се врате умањени износи и прецизно приказао како су вршена усклађивања пензија. Председник УВПС се у заштити права војних пензионера обратио и председнику државе. Тренутно нам медији пуне уши о предстојећем великом повећању пензија од око пет одсто од предстојећег 1. јануара. Истовремено ће плате у јавном сектору бити повећане за 8 до 15 одсто, а пензија само око пет одсто. Где је ту логика?

Председник нишких војних пензионера негодовао је и због одлуке „Ниш експреса“ да укине пензионерима властице за превозење изван Ниша. Додао је да је изгледа ми да је овде „што јужније, то тужније“.

—Све смо стоички издржали и ништа нас није омело да нашим пензионерима пружимо максималну помоћ у свим елементима који су предмет наших активности.

Увели смо доделу солидарне помоћи за пензионере чија су примања по члану домаћинства испод 12.500 динара, а и за случајеве тешког обољења и елементарних непогода. За ту намену се издваја 40 одсто чланарине. Ми смо једино удружење које толико издваја за солидарну и хуманитарну помоћ.

Из речи Љубомира Драгањца, председника УВПС

НИШЛИЈЕ ЗА ПРИМЕР ДРУГИМА

Честитајући 26 година постојања и рада организације у Нишу председник УВПС је упутио скупу неколико порука:

„Учинићемо све да нам врате закинути део пензија током четири године, боримо се да наши пензионери имају добро организовану здравствену заштиту. Бринемо о онима којима је помоћ најпотребнија. Они због својих примања не могу да обезбеде ни основне животне потребе. У свему томе нишка организација је била на висини задатка и увек смо вас истицали за пример. Можда нико у УВПС није пружао помоћ за закинуту права обима као што сте ви учинили. Доктор Витомир Панчић остварио је добру сарадњу са Војном болницом Ниш.

Настојимо да све што треба да се реши буде решено и да се отклони све оно што је учињено неправедно према војнопензионерској популацији.

Неоправдано су створене велике разлике у пензијама старешина истог чина и положаја, само пензионисаних у различито време. Истовремено пензије много заостају за платама. Не миримо се тиме. Упорно захтевамо да се смањи јаз између плата и пензија и да се окрњени део пензија врати. Тражимо да се пензије врате у Фонд за СОВО.

Не разумемо зашто се више од три године не усваја Закон о здравственој заштити. Уговор који Фонд за СОВО има са РФЗО је у много чему превазиђен, а нерегулисана области ваља решити иновирањем уговора. Одајем признање и вама и вашем руководству и желим да наставите истим темпом, па ће и проблеми бити решени“, казао је Драгањца.

Свечаност је отпочела интонирањем државне химне „Боже правде“

Властимиру Цветковићу уручена је Повеља УВПС

Оно што је најважније за војника је наоружање, а ми иако смо га лично купили, морамо да плаћамо порез. Многи наши чланови тешка срца враћају пиштоље. Уместо да се наоружавамо, ми се разоружавамо.

Терет тешког рада притиска

Нисмо могли много да учинимо за стамбено обезбеђење, јер станова нема. У Нишу је отпочета градња 190 станова, али је то мало. Па ипак – боље ишта него ништа. Не зна се колико ће од тих станова припасти Војсци Србије, а од тога шта могу да очекују пензионери. Нови Правилник о стамбеном обезбеђењу треба да донесе побитак за војне пензионере, који нису решили стамбени питање, као и за оне који нису у потпуности решили стамбено питање.

Шта нам сада више треба? Одговор је јасан – то је здравље. Године пролазе, а терет тешког рада и службовања све више притиска. У условима садашњег стања у друштву, здравље је скуп. Наша предност, да кажем и срећа је то што у нашем граду постоји Војна болница, са којом имамо сарадњу какву нема ниједна градска или општинска организација, подвукао је Пантелић.

Стање у Војној болници Ниш, како је речено, из дан у дан се побољшава, јер држава је почела да осавременује Војну болницу, која је најстарија здравствена институција на југу Србије. Формирана је пре 142. године. Неопходно је да се болница ојача и бројнијим санитетским кадром, чиме ће и потребе војних пензионера бити брже и боље испуњаване.

Покренута је иницијатива да војни осигураници остварују право на кућно лечење. Констатовано је да постоји повећан број непокретних и тешко покретних осигураника. Од Управе за војно здравство МО тражиће се да се у већим центрима (Београд, Ниш, Нови Сад), формирају специјализоване службе, које ће посећивати оболеле и изнемогле кориснике војне пензије.

Време које долази није баш ружичасто и тражи одрицања и непрекидну активност за остваривање закинутих права.

– Главни одбор Скупштине УВПС је покренуо иницијативу, а и даље ће инсистирати на томе, да се војни пензионери врате тамо где им је место, а то је Министарство одбране, чиме ће многи проблеми бити решени. Наша Градска организација је била и биће увек спремна да вам у границама својих могућности пружи помоћ било које врсте. Поново ћемо покренути иницијативу да се у Нишу отвори Геронтолошки центар за војне пензионере и чланове њихових породица, јер за то постоји одговарајући грађевински простор.

На свечаности су додељена признања организацијама и појединцима. Повеља је додељена Властимиру Цветковићу, Митку Богојевићу и Ивану Милошевићу. Плакетом су награђени Радмила Видојковић, Зоран Стаменковић, Властимир Гостић, Ненад Тошић и Рада Лазаревић. Захвалница је додељена Жарку Лазаревићу, Добросаву Караџићу Мартину Мартиновићу, Митру Граховцу, Душици Лукић Живковић и Сарајевки Клепић. Књига је дарована Љубиши Ранђеловићу постхумно, Драгу Вуковићу и Горану Ранђеловићу.

У наставку је приређен културно-уметнички програм. Најпре је Сташа Митић из родољубивог удружења „Српски светионик“ отпевала неколико песама косовског мелоса. У наставку је неколико музичких нумера извело мешовити хор „Учитељска лира“ под диригентском палицом Бранислава Пешића.

3. Пешић

Пише проф.
др Елизабета
Ристановић

Терминолошки нов појам хибридни ратови не представља само тековину модерног времена и технологија, о чему сведоче декриптована и детаљно анализирана богата историјска искуства, баш као и стратегије, инструменти и технологије њиховог вођења. У том контексту посебно се обрађују тероризам, обојене револуције, сајбер операције и информациони рат, стратегијска анализа и интеграција, управљање информационим токовима у кризним ситуацијама и ситуационо моделирање глобалних процеса у контексту хибридног рата, као и улога и задаци свих структур колективне и националне безбедности.

Жиг сопственог искуства

Србија и српски народ су само у последњој деценији XX века искусили све методе и технологије вођења оружаног и неоружаног рата, од насилног разбијања државе за коју су страдали милиони Срба, преко савремене медијске сатанизације, незапамћене економске блокаде. Уз све то одвијала се борба за душе људи, за њихово одвајање од идеолошке и духовне матрице, посебно припадника наше интелектуалне и политичке елите, као и усађивање клице вредности које су нам апсолутно стране и којима цивилизацијски не припадамо. Нисмо посустали нити одустали од одбране права на постојање.

У операцијама „Бљесак“ и „Олуја“, које су интегрисале многе компоненте хибридног рата, са подручја Републике Хрватске протерано је више стотина хиљада Срба. Република Српска створена је тешком борбом српског народа у Босни и Херцеговини, који је против себе имао удружене муслиманско-хрватске снаге, цихадисте и вехабије, о којима смо информисали свет. Није било адекватног одговора.

Када смо за тренутак помислили да је наших мукама стигао крај, подстакнут је сепаратистички покрет косовских Албанаца. Уследило је и извођење терористичких акција од оружаних формација обучаваних у најмоћнијим земљама света и сурова одмазда 19 земаља НАТО-а које су, без одобрења Савета безбедности УН, бомбардовале Србију. Седамдесет и осам дана над нама су тестирали најсавременија средства, засипајући нас тонама осиромашеног уранијума. На стотине хиљада тона најотровнијих хемикалија излило се из наших рафинерија, електроенергетских постројења, фабрика наоружања и заувек ушло у ланце исхране и екосистеме. За овај надзлочин нико није одговарао, већ његови починиоци без стида и срама и даље деле лекције о демократији.

Одбрали смо земљу, а проблем изнели на врх светске пирамиде моћи, како би био решаван у складу са Повељом УН и Резолуцијом 1244. Пред Србијом је био нови изазов – да не заборави страдале, да се

Поводом књиге Игора Николајевича Панарина

ХИБРИДНО РАТОВАЊЕ КОЈЕ ЖИВИМО

У години у којој се срећу сећања на важне историјске догађаје који су одредили судбину српског народа и усмерили наш ход у времену, суду наших читалаца, пре свега стручњака из области безбедности, доносиоцима одлука и академској јавности, свима онима који желе да виде даље и спознају више, предајемо српско издање књиге *Хибридни рат: теорија и пракса* истакнутог политиколога и врхунског интелектуалца Игора Николајевича Панарина.

брине о онима којима је потребна помоћ, мобилише снаге за обнову и даљи развој. Нису нам дозволили. Требало је над нама испробати још једну алатку хибридног рата. Обојена револуција куцала је на врата, а модел који је успешно примењен код нас, коришћен је касније у многим земљама света. У невероватној замени улога од ђелата су направљене жртве, а наше државно и војно руководство оптужено је за ратне злочине и процесуирано у Хашком трибуналу. Био је то пример како ће проћи сви они који се супротставе закону силе. Настављен је процес распарчавања државе.

Ипак, данас нам се поново чини да није све изгубљено и да визија света није тако апокалиптична. Проклијало је семе еманципације, пробудили су се успавани цинови и свет поново постаје мултиполаран, а можда ће постати и праведнији. Дижу глас и европ-

ски интелектуалци, оживљава визија Европе нација, Кина је постала економски колос, а глас народа у САД није више тих и нечујан, упркос заглашујућој медијској буци и високим тоновима транснационалних корпорација. Битка се наставља, а примењују се и нова оружја и технологије.

Пето бојно поље

Хибридни рат као начин модерног ратовања укључује сајбер нападе, пропаганду, невладине организације, економске блокаде, тероризам, етничке и религиозне сукобе, корупцију и све друге начине деловања који нису облик класичног рата. Сајбер простор постао је легитимно, пето бојно поље, признато у стратешким документима већине држава, уз копно, ваздух, море и свемир. Питање оружја за масовно уништење је у фокусу интересовања, користи се врло

Посета изложби „Одбрана 78“

ЧУДОВИШНИ ЗЛОЧИНИ

Руски академик и стручњак за информациони рат проф. др Игор Николајевич Панарин, у пратњи начелника Управе за традицију, стандард и ветеране пуковника Душка Шљиванчанина, посетио је данас изложбу „Одбрана 78“, коју су у Музеју града Београда приредили Министарство одбране и Војска Србије, поводом обележавања 20. годишњице од одбране отаџбине од НАТО агресије.

Утисак једног од најпризнатијих светских аналитичара глобалне економије и геополитике 21. века је да је изложба веома тешка, јер осликава војна дејства усмерена не само против војске, већ и цивилног становништва Србије.

- Довољно је погледати фотографије убијене деце и схватити да је реч о чудовишним злочинима. Добро је што су Министарство одбране и Војска Србије направили овакву изложбу да се види како су се бранили и штитили своју отаџбину, као и то како су се грађани понашали прекошећу агресору организацијом разних концерата и скупова – рекао је доктор политичких наука из Москве.

Проф. др Панарин поручио је да ће се

лично, промовисањем на свом „Јутјуб“ каналу, потрудити да што већи број људи сазна за изложбу „Одбрана 78“ која пружа сведочанства о злочинима над српским грађанима. Посебан утисак на њега оставило је то што Београд, као град који је у прошлости много страдао, ни 1999. године није заобишло разарање.

- Руски грађани недавно су имали прилике да виде филм „Балканска међа“ у којем је приказан део тог чудовишног злочина. Ту су приказане сцене бомбардовања породишта, бомбардовања РТС-а и убиства новинара, што додатно говори о димензијама злочина. Како се то не би поновило, требало би да се, макар на овај начин, има увид у то зло које су земље НАТО нанеле становништву Србије – наглашава проф. др Панарин оцењујући значај изложбе „Одбрана 78“.

Након обиласка мултимедијалне, интерактивне поставке аутора Душан Јововића, коју чини обилге оригиналних експоната и видео записа, представљених уз подршку Војног музеја, Музеја ваздухопловства и јединица Војске Србије, проф. др Панарин уписао се у књигу утисака. У посвети је записано и да „треба памтити зверства НАТО-а, али и духовну чврстину српског народа, у име развоја позитивне будућности и братства Русије и Србије“.

Представљена књига руског академика Панарина

ВРАТИТИ ДУХОВНЕ ВРЕДНОСТИ

Познати руски академик и стручњак за информациони рат проф. др Игор Николајевич Панарин 24. октобра је пред бројном публиком београдског Дома Војске представио своју књигу „Хибридни рат – теорија и пракса“, у којој објашњава генезу терминологије новог, али у историји много пута испољеног и опробаног феномена названог „хибридни рат“.

Публикацију доктора политичких наука из Москве су представили приређивачи српског издања – војни експерти проф. др Елизабета Ристановић и бригадни генерал проф. др Мирослав Талијан.

У књизи проф. др Панарина посебно се обрађују тероризам, обојене револуције и сајбер операције, информациони рат који представља спецификум данашњице, као и управљање информационим токовима у кризним ситуацијама – објаснила је проф. др Ристановић, дајући примере хибридног рата спроведеног над српским народом у операцијама као што су „Бљесак“, „Олуја“, „Милосрдни анђео“.

Према речима бригадног генерала проф. др Мирослава Талијана, књига „Хибридни рат“ је свестрано и оригинално дело које је производ вишедеценијског ауторовог педагошког и практичног научног рада. Како каже, књига је богата ризница података, у којој се аутор осврнуо на радове бројних савремених геополитича-

ра на којима се заснивају како западне тако и руска геополитичка доктрина.

Књига „Хибридно ратовање“, наглашава генерал Талијан, може у многоме користити Министарству одбране, Војсци Србије, институцијама српског војног школства и другим војно-образовним и научним установама, а посебно официрском корпусу јер њен текст у великој мери објашњава историју збивања међу најразвијенијим земљама света. Он додаје да је Панариново дело корисно штиво и за државнике, политичаре, али и ширу читалачку публику која жели да сагледа савремене претње и угрожавање безбедности.

Издавач српског издања књиге проф. др Панарина, који важи за једног од најпризнатијих светских аналитичара глобалне економије и геополитике 21. века, је Клуб генерала и адмирала Србије и Удружење „Милутин Миланковић“. У име издавача на промоцији је говорио генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић, који је представио најзначајнији податке из биографије аутора и истакао да Клуб генерала и адмирала Србије има за циљ да пренесе младим генерацијама своја искуства из рада и рата, да помогне садашњим припадницима система одбране да лакше обављају своју свету дужност – одбрану земље и очување слободе народа. Један од начина помоћи, наглашава Миладиновић, је указивање на нове облике претњи и угрожавања, а управо Панариново књига може бити корисна у томе.

Аутор књиге проф. др Игор Николајевич Панарин објаснио је да се израз „хибридни рат“ појавио у САД 2005. године и да се као доктрина даље развијао у оквиру НАТО-а. Панарин наглашава да се трудио да у књизи да своје виђење феномена хибридног рата, које се у односу на западне теоретичаре разликује у томе што они у састав хибридног рата не укључују обојене револуције, тероризам и економске санкције.

Проф. др Панарин каже да је важно увидети да је војни део хибридног рата на последњем месту, а да је прва на удару духовна сфера, у чему се препознаје и напад на православље, као део технологије хибридног рата. Друго је, додаје Панарин, што је српски народ, као и руски, раздвојен стотинама година, а што је управо дело заједничких непријатеља. Наш задатак је да пре свега вратимо духовне вредности, попут породице, рекао је Панарин.

Уметнички допринос промоцији књиге, којој су присуствовали државни секретар Александар Живковић и в. д. помоћника министра за политику одбране Милан Ранковић, као и бројни гости из свих сфера јавног живота, дали су драмски и музички уметници Ивана Жигон, Лепомир Ивковић, Оливер Њего и маестро клавира Никола Рацков.

ефикасно, ефективно и селективно и често је постављено као црвена линија и повод за офанзивне одговоре. Тероризам, кога теоретичари дефинишу као злочин, као болест и као рат, осим конвенционалног добија и форме супертероризма.

Више од 100.000 људи годишње у свету умире од авганистанске дроге. Њен главни транзитни пут ка Америци и Европи води преко Косова и Метохије. Тероризам и свет наркотики увек су били нераскидиво повезани, па није изузетак ни ИСИЛ, коме аутор такође посвећује пажњу, као инструменту хибридног рата.

Неподношљиво сурова историја човечанства сведочи да је ђаво у човеку, да човек носи и специфичну љубав према злу, коју је непрекидно усавршавао, нарочито када је наука померала тајне природних закона. О овим опасностима писао је давно Достојевски у *Записима из подземља*...

Од духовног ропства могу да нас спасу најумнији, самопожртвовани, трудољубиви. Свети Лука Симферополски и Кримски, о коме пише професор Панарин, спасао је животе многим рањеницима. Њему је посвећен параклис Војномедицинске академије. Овај светитељ овећан је Стаљиновом Медаљом

за допринос у Великом отаџбинском рату.

О Стаљину као виртуозу у супротстављању хибридном рату такође пише Игор Панарин. Као и о покушајима да се обезвреде грандиозне заслуге Црвене армије у победи над фашизмом, да се Руси прогласе кривцима за Други светски рат, док је кривица за Први светски рат резервисана за Србе. И то је део стратегије хибридног рата.

Духовност, државност, достојанство

Савремено ратовање укључује и једну другу форму, која се може сматрати медицинско-биолошком. То је рат за душе људи. Тешка морална болест човечанства које седе на узаврелом вулкану духовне и физичке погибје, уништава младе, одевена у костиме хуманости. Кроз насиље, медије и лаж насрће на чула сваког појединца. И то је наш заједнички непријатељ. Како да се заштитимо? Тако што ћемо се посветити духовном узрастању, усправљању, једноставно истрајати и издржати уз светле примере наших предака.

Победа припада онима који посвећено служе своме роду, што су показали и наши заједнички преци који су пре 75 година ослободили Београд, онима који не заборављају

своју историју, препознају садашњост и улажу у будућност и омладину, нашу главну стратешку снагу у временима која долазе.

Професор Панарин се у својој књизи често осврће на водеће руске геополитичаре чији су ставови актуелни и данас, када се одвијају покушаји прекомпоновања света и трајне промене односа моћи, док с друге стране, жестока криза уздрмава темеље западне цивилизације, у складу са цикличним историјским закономмерностима. Изгледа да се сада решава будућност и да ће године које следе дати коначан одговор на питање да ли ће то бити свет Хантингтоновог „сукоба цивилизација“, или свет дијалога и узајамног поштовања.

Нама који се налазимо на геополитичкој и геоекономској раскрсници путева, цивилизација, вера и интереса, у овом историјском тренутку потребно је много мудрости, знања, просвећености, патриотизма, духовне и стваралачке снаге како би опстали и остали верни идеалима три Д (духовност, државност, достојанство) о којима говори професор Панарин.

Извор: Одбрана

Случај „Тузланска капија“ поново у жижи стручне и шире јавности

РЕЖИРАЊЕ РАТНИХ ТРАГЕДИЈА

Током ратова на простору СФРЈ из деведесетих година догодило се више вешто планираних и организованих случајева, како би се ЈНА, ВРС и ВЈ оптужили за злочине над цивилним становништвом, а заправо те акције предузимала је супротна страна. По свему судећи долази време суочавања са истином и одвијања обимног клупка тешких лажи са великим ефектима.

Копија Тузланске капије на полигону Никинци

Комесарка Савета Европе за људска права Дуња Мијатовић критиковала је ових дана Министарство одбране Републике Србије што је 5. новембра организовало промоцију књиге генерал-потпуковника у пензији Илије Бранковића „Тузланска капија – режирана трагедија“.

Поводом изјаве комесара Савета Европе за људска права Министарство одбране изразило је жаљење јер је уважена комесарка пропустила да се огласи када је ослобођен Насер Орић, доказани убица Срба, баш као што није увидела потребу да осуди и тражи одговорност за изјаву Емира Суљагића директора Меморијалног центра Поточари у Сребреници у којој каже да је „Јасеновац четничка измишљотина“ и да су „Часни бошњаци из Ханџар дивизије пропустили прилику да реше четнике, зато нам је то остављено у аманет“.

„Уместо да трага за истином Дуња Мијатовић напада Министарство одбране зато што се у Дому Војске расправљало о књизи коју није издало Министарство одбране. Сваки покушај другачијег виђења грађанског рата у БиХ је велики злочин ако долази од Срба. Министарство одбране на то неће пристати и зато је омогућило да аутор књиге и људи који су учествовали у истраживању читавог случаја изнесу свој став. Срби су много пута били и још увек јесу жртве двоструких стандарда и често им се и судило и суди за туђе злочине. Србија неће забрањивати књиге, то је традиција неких других народа. Поштованој комесарки предлажемо да пре него што до-

несе свој непорециви и непогрешиви суд ипак најпре прочита књигу о којој говори“ наводи се између осталог у саопштењу Министарства одбране.

Страдање истине

Реаговање комесара Савета Европе покушај је да се Србији наметне неистина коју је објективном прогласио пристрасни суд у Сарајеву на основу режираних чињеница у вештачењу, а и начин да се силом утре пут овешталој матрици како је за све недаће из деведесетих година крив српски народ.

Неписано правило говори да у ратовима прво страда истина. Тако је то од кад је света, сукоба и века. Подметања, конструкције лажних догађаја и високософистициране режије, у коју је упрегнута читав машинерија из арсенала специјалног ратовања, у чему посебно место имају медијска сатанизација и спиновање информација.

Један од таквих случајева, назван „Капија“, догодио се у Тузли,

25. маја 1995. година у 20⁵⁵ сати. Наиме, непозната експлозивна направа експлодирала је на тргу „Капија“ међу неколико стотина цивила (процене: од 1000 до 1500 људи. Мртвих – 64, рањених око 150 људи. Накнадно се број мртвих попео на 71 и 150 или чак до 240 теже или лакше рањених. Старост жртва је била од 3 до 27 година. Та експлозивна направа је у БиХ препозната као (једна) ТФ граната М79 или руска ОФ-482М са тренутним, (контактним) упалјачем, испалена из топа

130мм М46, са удаљености која је била већа од 17 км. Експлозија се десила непосредно уз предњу десну гуму паркираног возила Голф Мк1.

Истрагу су отпочели судско-полицијски органи из Тузле, да би им се дан после трагедије придружило полицијско особље из Сарајева, и војно-полицијско особље УНПРОФОР-а, које потом обједињује и преузима даље руковођење истрагом.

Истрага закључује да је граната долетела са западног (Озренског) правца са удаљености од више од – најпре 17 км па 20 па 21 км (различито у различитим документима), те да се ради о гранати М 79 или руској ОФ-482М калибра 130 мм, испаленој са положаја ВРС на планини Озрен, са локалитета село Врбак – Церово брдо – (у овом случају удаљеност од

Када Тузланска капија добије епилог и истина изађе на видело, биће то крај маратонског процеса за обарање тешких лажи, али и вероватно почетак отварања нових судских процеса

наводне падне тачке пројектила износи 23,5 км).

Сачињена је обимна фото и графичка документација, видео снимци и службени записници, као и извештај заменика команданта снага УНПРОФОР-а пуковника Бранца бригадиру Хокланду - команданту УНПРОФОР-а за сектор Североисток са више додатака.

Фалсификати

На основу ове истраге, предузете су последичне радње у кривичном поступку па тако - Кантонални суд у Тузли прослеђује захтев за спровођење истраге Кантоналном тужилаштву Тузла број: КТ-196/96. од 22.12.1998. године. Комплетан предмет је прослеђен Међународном кривичном суду за бившу Југославију у Хагу, где су првоосумњичени били пуковник Момчило Арсић и други (право име тадашњег пуковника није Момчило него Владимир).

Предмет је враћен Кантоналном тужилаштву Тузла 2004. године под ознаком „Ц“, као предмет без довољно доказа да би се предузело кривично гоњење одређеног лица или више њих.

Без повлачења првобитне оптужбе проналаси се нови осумњичени, генерал Новак Ђукић и осуђује на 25 година затвора,

Учесници промоције књиге „Тузланска капија режирана трагедија“

2010. године, а после апелације на 20 година.

Изразиту улогу у осуди генерала Ђукића одиграо је вештак тужилаштва проф. др. Берко Зечевић, од раније познат као озлоглашени дежурни вештак, између осталог, и у случају „Маркале“.

Он је, у овом случају, фалсификовао све кључне аргументе и постојеће материјалне чињенице упркос постојању многих, необоривих супротних доказа. Без обзира на то суд га похваљује да је обавио посао високостручно, професионално и на високом научном нивоу, што се посебно понавља у другостепеној пресуди, уз признање да се на том вештачењу заснива главни део те пресуде.

Да би доказали невиност генерала Ђукића, око 200 експерата из разних области било је окупљено у пројекат „Науком против злочина“. На полигону у Никинцима саграђена је копија тузланског трга и 32 пута изазвана експлозија пројектила за који се тврди да је допетео са положаја Војске Републике Српске. Налази осам експерата из Србије, Републике Српске, Републике Чешке, Израела и Француске објављени су у 12 штампаних томова и више ДВД, те неколико филмова, јер је цео поступак вештачења сниман.

У експертском тиму су, осим стручњака из Србије и Републике Српске, били и ванредни професор Јан Коменда, др Лудек Једличка, др Роман Витек са Факултета војних технологија из Републике Чешке, затим . Пјер Лорен, експерт при Апелационом Суду у Паризу и пуковник Јосеф Шарон, („Темек-Консултант“) из Израела, познат и признат по експертским мишљењима за експлозије, експлозиве, муницију, пиротехнику и ватромете.

Обарање модела

Сва накнадна вештачења, подржана експериментима који у предметном случају нису извођени од стране Тужилаштва БиХ, у потпуности обарају модел тужилаштва који се односи на случај „Капија“.

Обједињени налаз групе српских експерата у којој су Илија Бранковић генерал-потпуковник у пензији, негдашњи начелник Управе артиљерије ЈНА, др Мирјана Анђелковић-Лукић, судски вештак за експлозивне материје, потпуковник у пензији Миле Попарић, дипл. инж. балистичар, проф. др сци медицине Жељко П. Каран, експерт за судску медицину, први је указао је да је истина посве другачија од оне коју је предочило надлежно тужилаштво у БиХ.

У закључку њихове анализе стоји: „Свеобухватна анализа доступних података из судских списа и других доступних докумената као и а посебно експертизе проф. др Зечевића омогућило је сагледавање његовог модела са скоро свих могућих становишта, и компарацију са експерименталним налазима који су резултат великог броја експеримената са реалном бојом муницијом на реплици трга „Капија“.

Ниједан резултат ове анализе, а ни експериментални резултат, не подржава ниједан закључак из експертизе проф. др Берка Зечевића.

Занимљиво је да су експериментима на полигону „Никинци“ одвојено присуствовале три екипе страних експерата (из Израела, Чешке и Француске) и да су њихови налази идентични онима до којих су дошли стручњаци из Србије. Нажалост у Босни и Херцеговини се томе не придаје значај, јер ако изађе дело на видело – потврдиће се сазнања да су муслимани употребљивали експлозивна средства против цивилног становништва, како би за тај неразумни чин оптужили српску страну. То би, уједно, расветлило сву позадину претходних и потоњих монструозних чинова.

Професор др Берко Зечевић посветио је анализи трагичног догађаја у Тузли свега 30 страна од 94 стране текста, док је преостале 64 стране некритично препишао са интернета. При томе су стране 58, 59, 62, 63, и 64 пуне непроверених и неутемељених и лажних података, а стране 74, 75 и 76, као и страна 85. (30% ефективне анализе), су доказано најобичнији злонамерни фалсификати.

Када Тузланска капија добије епилог и истина изађе на видело, биће то крај маратонског процеса за обарање тешких лажи, али и вероватно почетак отварања нових судских процеса за доказивање истине, која је скрајнута захваљујући вешто режираним лажима. Много је догађаја у које су прсте умешали белосветски моћници што су примењивали правила и искуства стратегије изазивања криза, управљања њима и целокупни арсенал сведимензионалне агресије. Неки од лажних, односно вешто режираних догађаја послужили су као окидач за отпочињање агресије као што је реч о агресији на Републику Српску и агресији на Савезну Републику Југославију.

Звонимир ПЕШИЋ

Рекли су... ТЕРОРИСТИЧКИ АКТ

На промоцији књиге „Тузланска капија – режирана трагедија“ стручњаци за поједине области расветлили су многе чињенице о трагичном догађају из 1995. године. Наводимо неке од њих.

„Било коју димензију да анализирасте, увек ћете доћи до високог научног закључка да граната није довела до трагедије. Још већа је трагедија што нису установили ко је то учинио. Нико више не може да побије научни налаз да граната није извор трагедије. Генералу Ђукићу је подметнута кривица“ – генерал-потпуковник у пензији Петар Шкрбић.

„То је био терористички акт. Судећи по судским списима, граната је дошла са свих страна, а не са једне строго утврђене локације. Све ово треба ставити у контекст рата. То нису радили Бошњаци. Ово је урадио злочиначки режим Алије Изетбеговића, повезан са разним службама. Ми Бошњаци лутамо у мраку од 1990. године и нисмо свесни шта све тај режим ради. Зато је генерал Ђукић и отпочео борбу за враћање части и угледа српског војника – Џевад Галијашевић, политички аналитичар.

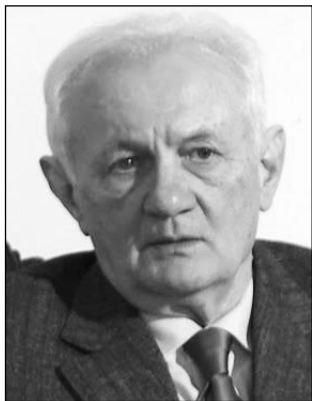
„Написао сам анализу која је отишла и у Хаг. Изгледа је нико није прочитао. Све ово је ноторна лаж. Убијено је, наводно, 71, а рањено 350 људи. Граната је сила, али не убија толико људи. Док сам жив, борићу се за истину. Ако ћутите, чините веће зло од оних који су режирали тузланску капију“ – генерал-потпуковник у пензији Илија Бранковић, негдашњи начелник рода артиљерије у ВЈ.

„Никаква граната није пала. Реч је о експлозиву активираним даљинским упалаљачем. Генерал Ђукић није био на месту где је наводно испала граната, нити је на врху ланца командовања. У предмету се не спомиње топ који је гађао. Нема ни једног гелера са лица места који би могао да сведочи. Ниједна обдукција није извршена. Пре две године поднета је кривична пријава против берка Зечевића која стоји у нечијој фиоци.

Суд БиХ је једини надлежан да понови поступак. Они упорно одбијају захтеве за ревизијом. Са новим доказима смо покушавали више пута Не смеју да крену у то. Више се не ради само о овом предмету, реч је о разоткривању модела за монтирање злочина. Ако се докаже да је ово била лаж, довешће се у питање комплетан рад хашког трибунала.

Новаку Ђукићу није суђено на правичан начин. Осудило га је међународно веће. У њему је било странаца који не познају наш језик, а докази им нису преведени на њихове језике. Генерал Ђукић се налазио у притворској јединици где није било лап-топа, а списи су му достављани на ЦД дисковима. Таква пресуда не може да опстане“ – адвокат Милорад Константиновић.

„Хоћемо да докажемо истину и тиме допринесемо правди. Због тога смо образовали тим за одбрану генерала Ђукића. Досад су објављене две књиге истакнутог стручњака генерала Илије Бранковића и петнаест томова са конкретним доказима. У трећој, надамо се, објавићемо истину ко је извршио злочин у Тузли и по чијем наређењу је то учињено.“ – генерал-мајор у пензији Видосав Ковачевић.

ПИШЕ: проф. др
Бранко Крга,
генерал-пуковник у пензији

На Машинском факултету у Београду 7. новембра одржана је јавна трибина посвећена разматрању питања од суштинског националног и историјског значаја. С обзиром на то да је скуп окарактерисан као подухват добрих намера, с циљем да се укаже на неке проблеме и помогне нашој држави у овим сложеним околностима, на страницама „Војног ветерана“ пренећемо неке од изложених радова и схватања.

Већ више деценија је јасно да је косметска криза веома озбиљна, *вишедимензионална* и крајње неизвесна у погледу коначног разрешења.

Иако је прошло двадесет година од агресије НАТО-а на СР Југославију и једанаест година од проглашења тзв. независности, јасно је да *ништа није дефинитивно решено*, све је у процесу, што представља значајан проблем, али и својеврсни изазов и шансу за нашу политику, дипломатију, елементе система безбедности и друге чиниоце, да се изборе за оптимално превазилажење ове кризе.

Веома је важна почетна детаљна процена *геополитичких промена* на глобалном и регионалном плану, окружења, односно, *геополитичког кода* Србије, као и објективна анализа ситуације са становишта одговора на питање: *за кога ради време?* По овом питању постоје опречна мишљења. Са једне стране, тврди се да је положај наших сународника на Космету све тежи и да проблем треба убрзано решавати. Са друге стране, постоје оцене да промене на глобалном плану, пре свега однос и позиције великих сила, иду у прилог Србији, па не би требало журити.

Често се у политичком дискурсу указује на *сложену реалност* ситуације на Космету. То свакако треба имати у виду, али бити и свестан чињенице да реалност није непромењива категорија. Такав приступ може да буде стимулативан на тај начин да се реалност мења и у правцу интереса Србије, што свакако није лако, али треба веровати да је и могуће.

Чини се да би било важно да се у комуникацији са разним факторима заузме јасан став о неким *спорним питањима*, као што су: историјско и етничко право на простор Космета; положај Албанаца у СФРЈ, СРЈ и Србији; карактер рата 1999. године и друго. Ова питања, као и многа друга, често се злонамерно и нетачно тумаче, како би се

Како распетљати косметски чвор РЕИНТЕГРАЦИЈА ИЛИ РАЗГРАНИЧЕЊЕ

Државни функционери и народ Србије, поводом косметске кризе, већ дуже време се налазе у изузетно сложеној ситуацији. У стратегијско-доктринарним документима се наглашава да је та криза највећи изазов, ризик и претња за положај и безбедност Србије. Како сада изгледа, у оптицају су четири опције: замрзнути конфликт, разграничење, реинтеграција и наставак преговора.

оправдале албанске аспирације на територију, односно, за отцепљење од Србије.

На крају, када су у питању полазне основе, заслужује пажњу и став аустријског правника и професора Ханса Кехлера, који је на једном скупу у Београду нагласио: „*За Србију не треба да буде релевантно конститутивно мишљење Међународног суда правде, већ њен Устав и Резолуција Савета безбедности УН 1244*“. Било би добро да се овакав приступ стално користи као најбоља полазна основа у разрешењу косметске кризе.

Војно-стратејски проблеми

Већ је истакнуто да косметска криза има *вишедимензионални* карактер, у оквиру чега је од велике важности разматрање и војно-стратејских проблема, који су се испољавали у време ескалације кризе, али и сада имају велики значај.

За земље са ограниченим одбрамбеним потенцијалима, које су се определиле за учествовање у војним блоковима, а суочавају се са низом суштинских изазова, ризи-

ка и претњи, од великог је значаја да на време обезбеде поузданог *савезника*. Као што је познато, СРЈ 1999. године то није учинила, што је довело до изразито великих војно-стратејских и других проблема. Сигурно је да политички врх наше државе сада ово искуство има у виду.

Значајно заостајање у модернизацији Војске Југославије и других елемената *система безбедности*, представљало је велики војно-стратејски проблем. Познато је да више од једне деценије пре агресије наша војска није добила ни један озбиљнији оружани систем који би представљао фактор одвраћања, али и ефикасне одбране када је дошло до напада на нашу земљу. Добро је што се у последње време овом питању посвећује већа пажња и набављају се оружани системи. Србији је потребна моћна оружана сила да би избегла увлачење у неки нови оружани сукоб. Без тога, опасности нових ескалација би се знатно увећавале.

Недовољно развијена свести о томе да земљи прети реална *опасност од агресије*, у значајној мери је негативно утицала на

припрему за одбрану СРЈ. Овако расположење се ослањало на два очекивања. Прво, било је веома много наших грађана, па и на важним државним функцијама, који су сматрали да је просто невероватно да се на прагу 21. века у Европи догоди рат, односно, агресија на СРЈ, и то без њене суштинске кривице. Друго, представници највишег државног, па и републичких руководства, били су уверени да се проблем Косова и Метохије може решавати политичким средствима. Добро је што се у новим стратегијско-доктринарним документима могућност агресије наводи као прворазредни изазов, ризик и претња.

Неуспели покушаји одвраћања од агресије, представљали су веома велики војно-стратегијски проблем, јер је то значило да земља улази у рат. Покушаји политичког решавања проблема на Косову и Метохији и одвраћања од агресије, са стране највиших државних и војних структура, одвијали су се практично до последњих дана пред агресију. Амерички представници Ричард Холбрук, Кристофер Хил и генерал Андерсон су напустили Београд у 18,45 часова 22. марта 1999. године, а начелник Генералштаба генерал Драгољуб Ојданић је 23. марта имао телефонски разговор са командантом снага НАТО-а генералом Весли Кларком. Показало се да понекад ни упорна дипломатска настојања да се избегне рат, не дају резултате.

Велики војностратегијски значај увек има настојање да не дође до *стратејског изненађења*. У том смислу надлежне државне институције, а пре свега војска, предузеле су низ мера како би се откриле намере противника о времену и начину напада на нашу земљу. У складу са обавештајним информацијама и проценама на време је спроведена дисперзија људских и материјалних ресурса, поседање положаја, мобилизација и друго. Ово је у знатној мери допринело да се смањи број жртава, јер су већ прве ноћи агресије биле погођене многе касарне и други објекти, који су на време били напуштени. Поука о избегавању стратегијског изненађења и предузимање мера на том плану, треба да има трајни карактер.

Реаговање на бројне *неистине* било је веома значајно, али се стиче утисак да се том питању није посвећивала довољна пажња. До невероватних размера су преувеличани подаци о албанским жртвама, при чему су страдања на српској страни била запостављана. Изношене су неистине о етничком чишћењу, при чему је велика баламжа била сročена подвала о операцији „Потковица“, која уопште није постојала. За антологију лажи је и смишљена оптужба у вези сукоба у с. Рачак итд. Реаговање на ове и друге неистине нема само морални карактер, већ наглашени политички, па и војностратегијски значај, јер су се на основу тога доносиле важне одлуке о употреби силе против наше земље. Оспоравање неистина важно је и сада. И ових дана смо били сведоци покушаја оптужбе српске стране због наводног тровања изборних листића.

Многобројне а различите оцене

Већ двадесетак година суочавамо се са веома различитим оценама о *карактеру напада НАТО-а на СРЈ*, што такође представља својеврстан војно-стратегијски проблем. Једно време код нас се најчешће употребљавао појам „НАТО бомбардовање“. То

Резултат бомбардовања је гомила уништених зграда, хиљаде изгубљених или уништених живота, тона уранијума у земљи. А после двадесет година ситуација је још гора - људи су још више подељени, осећају још више мржње међу собом.

није одговарајући термин. Наиме, нема сумње да се радило о рату, у коме је било и бомбардовања, али и других видова употребе силе. Међутим, то не одражава суштину рата. У последње време многи тврде да се радило о агресији, при чему се оправдано позивају на дефиницију из Резолуције Генералне скупштине ОУН број 3314 од 14. децембра 1974. године.

С друге стране, они који су учествовали у агресији, тврде да се радило о хуманитарној интервенцији. Ту су и познате изјаве многих. Строуб Талбот и Ноам Чомски, изnose да је до напада је дошло, не због заштите Албанаца, већ је циљ био да се промени власт у Београду. Вили Вимер помиње исправљање грешака Другог светског рата. Вилијем Монтгомери наводи да је смисао рата био да Косово добије независност. Генерал Луис Мекензи подсећа да се обележавала 50-годишњица НАТО-а, па је требало наћи оправдање за даљи опстанак и ширење те алијансе. Пуковник Џон Кросланд износи да су Клинтон и други решили да помоћу ОВК мењају власт у Београду. Вацлав Клаус оправдано тврди да је масовније исељавање Албанаца кренуло после почетка рата. Татјана Грачова примећује да је тадашња СРЈ послужила као модел за каснију употребу силе на другим просторима. Мирољуб Јевтић и Срђа Трифковић подсећају на интерес Запада да, подржавајући Албанце, побољша имиџ код исламског света. Миломир Степић тврди да је у питању „геополитички постмодерни експеримент“.

Очигледно је да се радило о кризи и рату који су 1998/99, просто дошли на ред, значајним делом иницирани са стране, после смиревања сукоба у осталим деловима бивше СФРЈ. Модел управљања том кризом већ је био разигран: врше се провокације и напади на легалне снаге, када оне узврате, потенцица се несразмерна употреба силе, оптужују се држава која брани своје интересе, призива се реаговање НАТО итд. Било би добро да се на нивоу државе заузме јасан став о чему се стварно радило те 1999. године. На пример, ако би наша страна аргументовано инсистирала да се радило о нелегалној употреби силе, односно агресији, те да су све последице таквог чина такође нелегалне (проглашење независности и друго), то би могли да буду важни аргументи и при актуелном покушају разрешења кризе.

Извођење одбране против снага НАТО у

условима изразито неповољног односа снага, представљало је прворазредни војно-стратегијски проблем. У историји ће свакако остати забележено да се једна релативно мала војска јуначки борила против НАТО - највеће могуће силе тога времена, испољавајући низ примерних квалитета, као што су: високи морал и решеност да се брани земља, спремност и способност предузимања великог броја нетипичних тактичких радњи којима је донекле ублажавана диспропорција у односу снага, предузимање многих мера с циљем заштите сопствених снага и обмане противника у чему су, поред припадника војске, учествовали и наши грађани. Интересантну оцену тог рата изнео је амерички генерал Мекмастер, бивши саветник за националну безбедност председника САД.

Ни једна наша јединица није поражена

Тврду да је кампања у Југославији 1999. године доживела неуспех, поткрепио је следећим подацима: „Мање од пет одсто српских борбених система је уништено за 78 дана бомбардовања. Напори НАТО-а да нападне копнене трупе непријатеља нису успели. Размере неуспеха постале су очигледне тек када је рат био готов“, закључује Мекмастер. За разлику од неких наших „стручњака“, овај амерички генерал се придружује оцини многих да наше снаге на терену нису биле поражене.

У сваком случају, жртве које је поднела наша војска, полиција и грађани, никада се не би смеле заборавити.

Време потписивања споразума о прекиду рата, такође је био значајан војно-стратегијски изазов. О томе све до сада постоје различите оцене. Једни мисле да је требало уложити додатни напор да се ратна дејства што пре окончају; други сматрају да је требало наставити са пружањем отпора јер би НАТО, наводно, ускоро одустао од напада (за ово нису постојали уверљиви индикатори, а треба се подсетити Вијетнама, Авганистана, Ирака, Сирије...); трећи изnose да је споразум о прекиду рата постигнут „када су се за то створили услови“.

У оквиру тих напора, усвајање *Војно-техничког споразума*, за Војску Југославије представљало је велики проблем, пре свега због тога што је било предвиђено повлачење наших снага. Као прво, те снаге су се

јуначки бориле и ни једна јединица није била поражена на терену; друго, ценило се да ће повлачење војске и полиције изазвати покретање знатног дела становништва; и треће, било је јасно да ће све то усложити очување територијалног интегритета и суверенитета СРЈ. Војно-технички споразум представља операционализацију документа Ахтисари – Черномирдин о условима прекида рата, прихваћеног у Народној Скупштини Републике Србије и Влади СРЈ. За војску учешће њених представника у једној нетипичној активности представљало је значајан нови изазов. Показало се да се упорним инсистирањем може нешто остварити (бољи текст, резолуција СБ ОУН и друго).

Поред наведених, постоје и други војно-стратешки проблеми, као што су: повратак наших снага на Космет, формирање косовских оружаних снага, ново геостратешко окружење чланицама НАТО, хипотека Хага и друго, што све у значајној мери утиче и на актуелне покушаје решавања косметске кризе.

Нека искуства војно-стратешког значаја

Треба чинити све што се може да унутрашњу проблему не добију међународни карактер, да се решавају политичким средствима и да се води рачуна да се не „откачи спирала насиља“.

Изнете чињенице показују да постоји јасна *корелација између благовремене припреме војске и њених успеха у одбрамбеном рату*.

Показало се да *политика и дипломатија имају ограничени домет ако нису подржане на одговарајући начин респективним елементима система безбедности, пре свега војском, затим, економијом и унутрашњим јединством*.

Косметска криза све време показује са колико пажње се треба односити према *реализацији одредаба усвојених докумената*, јер су манипулације и по том питању очигледне. О овоме би требало водити рачуна при евентуалном усвајању неких нових докумената.

Агресија 1999. године, као и догађаји после тога времена, показују да је *рат, на жалост, и даље реалност времена у коме живимо*. Поред примене класичне оружане силе, на сцени су и други облици ратова, као што су: хибридни, асиметрични, мрежни, информациони, психотрони, експериментални, медијски итд.

Могући приступи у процесу разрешења кризе

Државни функционери и народ Србије, поводом косметске кризе, већ дуже време се налазе у изузетно сложеној ситуацији. У стратешко-доктринарним документима се наглашава да је та криза највећи изазов, ризик и претња за положај и безбедност Србије.

Како сада изгледа, у оптицају су четири опције: замрзнути конфликт, разграничење, реинтеграција и наставак преговора.

Замрзнути конфликт, не би била добра опција, пре свега због тога што то није могуће. Наиме, у праву су они који тврде да би у различитим варијантама могло да дође до обнављања оружаних конфликта.

Разграничење, представља недовољно

прецизирану опцију, која нема подршку ни у земљи ни у иностранству.

Реинтеграција, представља најбољу опцију за Србију. Међутим, албанска страна, за сада, на то не пристаје, већ инсистира на *међусобном признању*, што је неприхватљиво за српску страну. Одбијањем оваквог албанског приступа, Србија избегава да се сврста међу земље које крше међународно право, тиме чува свој углед код земаља које нису признале косовску независност, земља се не излаже ризику од унутрашњих превирања, задржава се поштовање према жртвама које су пале у одбрани земље, не рехабилитује се НАТО за нелегалну употребу силе против наше земље, испољава се решеност да се очувају националне вредности интереси и циљеви дефинисани политичко-правним и стратешко-доктринарним документима, а пре свега територијални интегритет Србије итд.

Наставак преговора, како сада изгледа, остаје једина реална опција, којом могу да се постигну два циља: прво, то је избегавање ескалације конфликта све до његовог оружаног облика; и друго, треба веровати да постоји могућност да се кроз процес преговарања ипак дође не нечега што би се могло назвати *обострано прихватљиво решење*.

Да би се до тога дошло, чини се да би било пожељно афирмисати неколико приступа.

Пре свега Србија би требало да заузме став о *интегралном приступу* решавању косметске кризе. Наиме, сасвим је јасно да та криза има вишедимензионални карактер, што значи да се она не може успешно решавати једном димензијом, на пример, само дипломатијом. У тај процес, поред опште политике, односно, дипломатије, на највишем и резиденцијалном нивоу, требало би у оквиру јединственог пројекта укључити елементе система безбедности, пре свега војску, полицију и обавештајно-безбедносне службе, затим, економију, културу, науку, образовање, црквене институције и друго.

Друго, неопходан је *национални консензус*, пре свега, у погледу коначног решења овог проблема. Уместо свађа на унутрашњој сцени о томе ко је више погрешио, било би целисходније да се саберу сви национални потенцијали и да се дође до оптималног решења.

Треће, веома је важно да се сви потези предузимају у складу са *Уставом Републике Србије и законима*, како се не би догодило да се у будућности воде разни спорови о кршењу правних норми.

Четврто, било би пожељно да наша страна, не чекајући туђа решења, сама формулише неколико модела превазилажења те кризе, при чему би полазна позиција требало да буде оно што стоји у преамбули Резолуције 1244, а то је *„широка аутономија и суштинска самоуправа за Косово“*.

Ако би се показало да је све ово неуспешно, било би добро размислити о међународној конференцији у два нивоа: један је решавање само косметске кризе; а други би могао да се односи на простор читаве бивше Југославије, како би се решили сви спорови између новонасталих држава.

Иако је ситуација озбиљна, треба реаговати смирено, залагати се за мир, припремити се за „маратон“, испољавајући чврстину у заступању интереса Србије, као и примерену дозу оптимизма.

Пише:
проф. др Радован Радиновић,
генерал-потпуковник у пензији

Ако треба изабрати решење за ситуацију на простору Косова и Метохије, између разграничења и реинтеграције, многе чињенице упућују на другу опцију. Међутим, нису створени услови за реинтеграцију. Албанци нису за ту солуцију. Они би само да обезбеде самосталност, а да не оспоравамо њихово чланство у међународним организацијама. За то решење нису само Албанци, већ и готово цео запад са САД на челу. Нама је Космет из државно-правног система истргнут силом. Косово и Метохија је окупирано. Запад и даље наставља да се тако понаша. Окупацијом управља тако што нам шаље трећеразредне чиновнике да нам донесу претње и разне захтеве из Вашингтона, Париза, Лондона. Шта ми можемо да урадимо? Запад нас неће као партнере. Хоће нас као поданике. Традиција и историја српског народа, вековна борба за слободу и културно-цивилизацијски идентитет не дозвољавају да као поданици улазимо ни у једну заједницу. Жарко желимо да будемо у Европи, у ЕУ, јер ми тамо припадамо. Нисмо против европских интеграција већ смо против подређеног и понижавајућег положаја Србије да би ушла у ЕУ. Вероватно никада нећемо ступити у ЕУ, јер ће нам стално постављати такве услове које не можемо да испунимо.

Западни центри моћи неће променити став. Албанци то исто неће. Престaje нам да се захвалимо Западу. Ризици су економска блокада политичка изолација, манипулације на информационом плану, измишљање карактерних особина Срба од агресора до геноцидног народа, нашта смо се већ навикли. Ако је то тако, онда се може очекивати и сваковрсно насиље према нашем народу и држави, укључујући и оружане. Србији може бити наметнут и рат. Извесно је да ће у неко доба доћи до оружаног насиља према Косову и Метохији и према Републици Српској. Да ли ће се то догодити у скорје време или ко зна за колико година, тешко је предвидети. Државе се гледају на векове, а не за мандат једне владе.

Антисрпски програм и данас траје

Ми сада имамо одлично опремљену војску. Јачи смо него пре 10 и 20 година. Али те снаге нису довољне да од напада одврате коалиционе снаге и да државу одбране од њих. Свет је 1999.

Решавање статуса Косова и Метохије

НИСМО ИЗГУБИЛИ ПРАВО НА ТЕРИТОРИЈУ

Разграничење подразумева да се Косово и Метохија, као тврђава Балкана, увлачи дубоко у државни простор Србије, разарајући га, расецајући га на најосетљивијем делу, сто километара у дубину, правећи меки трбух у нашој територији. инсталирање друге албанске државе на том делу наше територије значило би угрожавање стратегијског правца за одбрану наше земље и свођење на дубину од педесетак километара по оси исток-запад, а то је мање од дубине једне корпусне операције.

НАТО је током бруталне агресије на нашу земљу стрелјао и возове

Терористичке снаге на Косову и Метохији су током 1998. и 1999. Године често постављале заседе

године био против нас. Антисрпски програм и данас траје. Да би избегли насиље као оно из 1999.године, једино Русија, евентуално Кина и неке друге земље, могу да нам помогну.

Није добро што шефови наших држава од деведесетих година па овамо примају трећеразредне чиновнике, као да су цареви и краљеви. Са њима треба разговоре да води одређени ниво чиновника, то јест функционери њиховог ранга.

Запад није спреман за реинтеграцију, косметски Албанци такође нису за то. Да ли смо ми спремни за реинтеграцију? Понашамо се као да нам је Космет тег око

врата. Као да чекамо да нам неко то скине са дневног реда, па да одахнемо. Када чујете причу да смо изгубили право на Косово и Метохију, да смо изгубили рат, знајте да то није тако. Дакле, рат нисмо изгубили већ смо се повукли са Косова и Метохије на основу одређених међународних споразума. То што чујемо да смо изгубили право, личи на припрему наредног корака који није оптимистичан. Каже се —треба се одрећи дела територије који нам је отет оружаним насиљем, то јест агресијом и тако уважити реалност на Косову и Метохији.

А шта је реалност? Прво да нам је отет

део државне територије агресијом која је противна свим међународним принципима и стандардима. Полажемо право да Космет вратимо милом или силом у државно-правни система Србије. Имамо Резолуцију број 1244 која гарантује територијални интегритет Србије. Има оних који кажу да је она (резолуција) привремени документ, али то напосто није тачно. Треба поставити питање зашто ниједна наша власт после 1999. године не инсистира на повратку војника и полицајаца на Косово и Метохију, јер је један војник или полицајац симбол или знак суверености државе. Чекали су се бољи дани. Косметски Албанци немају ефективну власт на северу Косова и Метохије. То није мала ствар. Инсистирање на некој другој реалности, која разоружава нашу спремност да се здушно боримо за Космет, ширење је дефетизма.

Сачекати боља времена

Реинтеграција је праведно исходиште. Плаше нас: а шта ћемо да урадимо са толико Албанаца у Скупштини Србије, ако дође до реинтеграције. Одговор је да ми не треба да владамо косметским Албанцима, нека они владају сами собом, као што ни они не треба да владају Србима. Они не могу склапати међународне уговоре, Косово и Метохија не може бити чланица међународних организација, предвиђеним за чланство држава. Не могу мењати државно-правни статус, дакле уједињавати се са другим државама.

Када је реч о разграничењу, то није добро решење. Зашто? Има хиљаду разлога. Када се каже разграничење имплиците би то значило да је Косово и Метохија независно. То би значило губитак десетак хиљада квадратних километра државне територије. Та територија је рањива за одбрану.

Разграничење подразумева да се Косово и Метохија, као тврђава Балкана, увлачи дубоко у државни простор Србије, разарајући га, расецајући га на најосетљивијем делу, сто километара у дубину, правећи меки трбух у нашој територији. Инсталирање друге албанске државе на том делу наше територије значило би угрожавање стратегијског правца за одбрану наше земље и свођење на дубину од педесетак километара по оси исток-запад, а то је мање од дубине једне корпусне операције. То озбиљно компромитује одбрану државе на балканском стратегијском правцу (Црно море —Јадран). Неко ће рећи да су на том правцу пријатељске државе, а ко зна како ће то бити у будућности. Свести државну територију на малу дубину, свесна је компромитација њених одбрамбених могућности. Разграничење значи да би морали чинити уступке Албанцима, а то значи да би нам пресекли коридор десет.

Како се Космет не може реинтегрисати у државно-правни статус Србије, јер се томе противе велике силе Запада и како разграничење не може бити концепт који Србији доноси било какав бољитак, по свему судећи најбоље би било да статуси остане замрзнут. У том случају би се чекала повољнија времена и решења, Западу се жури јер им тло измиче под ногама.

Све што се догађа у последње време у вези са нашом јужном покрајином указује да се ствара јавно мњење да север Србије остане Србима, а остали део Косова и Метохије да припадне Албанцима.

Противваздухопловна одбрана

НАША ВОЈСКА ДОБИЈА РАКЕТНИ ШТИТ

Трупна ПВО биће ојачана системима МТУ-4М и ПАСАРС опремљеним ракетама РЛН-ИЦ, „мистрал 3“, „стрела 2М“ и „шило“ увезаним у јединствен систем одбране од напада из ваздушног простора. – Делегација Војске Србије уверила се у ефикасност ракета „мистрал 3“ приликом гађања на полигону на Сардинији

Домети трупне ПВО Војске Србије

	даљина гађања	висина гађања у км
Стрела 2М	4,2	2,5
Шило	5,2	3,5
Мистрал 3	7,5	5
РЛН-ИЦ	12	8
Бофорс 40 мм	3,7	3,5

ЕФИКАСНО ГАЂАЊЕ „МИСТРАЛОМ 3“ НА САРДИНИЈИ

ПАСАРС ће бити опремљен и најсавременијим ракетама набављеним за потребе трупне ПВО типа „мистрал 3“ које производи европски конзорцијум МБДА. Такође, ВС ће ове ракете користити и на лаког преносном треножном лансеру опремљеним нишанским системом којим ће руковати један војник. Испорука тек предстоји, а у међувремену је произвођач позвао делегацију Министарства одбране и Војске Србије, коју је предводио управо саговорник „Политике“, да присуствује гађању циљева у ваздуху на полигону италијанске војске на Сардинији. Том приликом уверили су се у ефикасност „мистрала 3“, али и могућност његове интеграције на ПАСАРС.

– Реч је о последњој генерацији преносних ракетних система кратког домета. У односу на сличне системе, истиче се низом напредних карактеристика. То су висока маневарска способност ракете неопходна за дејство по ваздухопловима који интензивно маневришу са оперећењем до 9 Г, велики домет који омогућава дејство на даљинама до седам и по километара, бојева глава велике разорне моћи и висока отпорност на пасивне и активне мере електронског ометања – објашњава Милорадовић.

Гађање топом система ПВО ПАСАРС

(Фото Министарство одбране)

Иако су набавке за потребе војске и развој нових система наоружања често тема у медијима, некако је незапажено прошла премијера нових, и то домаћих, система противваздухопловне одбране (ПВО). Наиме, на недавном приказу способности Војске Србије „Слобода 2019“, представљени су ракетни системи МТУ-4М и систем за показивање циља и увезивање ракетног система „шило“ у батеријски систем ПВО, као и хибридни артиљеријско-ракетни систем ПАСАРС са први пут приказаним интегрисаним ракетама РЛН-ИЦ/170.

Реч је о средствима трупне ПВО чији је основни задатак заштита сопствених јединица током ратних дејстава. Како за „Политику“ објашњава др Ненад Милорадовић, в. д. помоћника министра одбране за материјалне ресурсе, поменути системи биће распоређени у дивизионе артиљеријско-ракетних јединица за противваздухопловна дејства у бригадама Копнене војске ВС.

– Увешћемо у употребу ново наоружање, уз увезивање система трупне ПВО: ко-

Др Ненад Милорадовић

Гађање ракетом „мистрал“

(Фото ЕПА/Yonhap)

мандног места, које на располагању има модернизовани радар „жирафа“, са сваким стрелцем лаког преносног ракетног система и сваким оруђем ПАСАРС-а – каже Милорадовић.

Информације које се са командног места прослеђују стрелцима лаким ракетним система или послужу ПАСАРС-а, као и опрема којом располажу, треба да им омогуће да на се на време усмере у правцу из кога очекују налет непријатељских вазду-

Нови систем МТУ-4М и стрелац са „шилом“ (Фото Министарство одбране)

Ракете РЛН-ИЦ интегрисане на ПАСАРС (Фото Министарство одбране)

хоплова, да их уче на већим даљинама него до сада, помоћу термовизијских нишана, и изврше гађање. То ће практично извући максимум из преносних лаких ракетних система као што су „игла“ или „шило“.

Војска Србије и даље располаже значајним количинама ових ракета, које стрелац испаљује са рамена, зато се и приступило поменутим развојним пројектима.

„Шило“ је модернизовано тако што ће стрелац убудуће бити опремљен системом за показивање азимута и даљине до циља по подацима са командног места са којим је ракетни систем повезан дигиталним радијом. Реч је о опреми коју стрелац носи на себи, на леђима, а осим тога уграђени су термовизијска камера и електронски компас са бочне стране лансера ракете. Циљ се прати преко малог дисплеја који је причвршћен на шлем, испред левог ока стрелца. У случају потребе, стрелац

ће моћи да изврши гађање на основни начин, нишанаћи циљ десним оком преко механичког нишана.

– Оно што је најзначајније је то што ће „шило“ моћи да се ефикасно користи и за гађања ноћу, а то је до сада било скоро немогуће. Осим тога, стрелци ће због прецизно показаног правца циља моћи да смање сектор осматраног ваздушног простора, што ће у значајној мери да скрати време реакције система – објашњава Милорадовић.

Систем трупне ПВО МТУ-4М је оруђе са четири лансера ракета, интегрисан на домаће вишенаменско возило НТВ које по својим димензијама и карактеристикама одговара за смештај пратеће опреме, попут оне којом је опремљен војник који гађа „шилом“.

Стрелац се налази на платформи, на врху задњег дела возила, за својеврсним постолем, лансером на коме су по две ракете „стрела 2М“ и „шило“. За разлику од стрелца који носи „шило“ и поменућу опрему, његов положај је лагоднији – део опреме је у возилу, а део на лансеру опремљеним механичким изравњачима који олакшавају кретање по правцу и елевацији, а циљ прати на монитору испред њега. Осим тога може имати опционо и ласерски даљиномер, а планира се и уградња ИФФ уређаја – идентификатора „свој-туђ“. И што је најважније, има већу ватрену моћ јер у кратком временском интервалу може да изврши гађање са чак четири ракете.

– Осим на возила НТВ, овај систем биће уграђен и на бродове Речне флотиле. Заправо, систем је првобитно и развијан за заштиту бродова – објашњава Милорадовић. Хибридни артиљеријско-ракетни систем ПАСАРС је опремљен топом „бофорс“ калибра 40 милиметара и ракетама малог домета који се налазе на оклопљеном возилу. По речима нашег саговорника, ово оруђе ће, у три верзије, бити опремљено са три врсте ракета – „шило“, РЛН-ИЦ и „мистрал 3“.

У најсложенијој варијанти, аутоматизација ће бити на таквом нивоу да ће се гађање обављати из кабине возила, садашња купола са стрелцем постаће практично даљински управљана борбена станица.

– Ракета РЛН-ИЦ/170, интегрисана на ПАСАРС, први пут је представљена на приказу способности ВС „Слобода 2019“. Оно што је посебно значајно јесте да је реч о домаћој ракети – каже Милорадовић.

Претходна верзија ракете РЛН-ИЦ, којом су били наоружани ловци Војске Србије, имала је компоненте ракете Р-13 типа ваздух-ваздух. Још у време НАТО агресије обављени су први покушаји да се искористи као ракета земља-ваздух. Сада је та идеја спроведена, наравно на неупоредиво вишем нивоу, нова верзија ракете РЛН-ИЦ/170 има све електронске компоненте нове генерације.

Милан Галовић
Извор: Политика

Збор артиљераца у Крагујевцу

САЛВЕ ПОСТОЈАНОГ
ДРУГАРСТВА

Артиљерци из Крагујевца, Београда и других места Србије окупили су се у Крагујевцу 21. Новембра, како би обележили 75-годишњицу од формирања Прве артиљеријске бригаде. То окупљање постало је традиција и ко год од бивших припадника састава што су наставили да негују традиције те прослављене јединице, може да дође на дружење (нека је врста неписане обавезе) одазивао се позиву и заједно са осталима провео је дан у добром расположењу и у евоцирању успомена. Овога пута позвали су и госте: председника УВПС Љубомира Драгањца, председника ГО СУБНОР-а Крагујевац Жељка Зиројевића и председника ГО Савеза пензионера Крагујевца Ратка Томашевића.

Никола Милеуснић, потпуковник у пензији, седамдесетих година командир обалске батерије „Товар“ у Војнопоморском упоришту Лошњих, касније заменик команданта и командант дивизиона у Крагујевцу, био је овога пута домаћин дружења. Њему је и припало да беседи о јединици.

—Прва артиљеријска бригада формирана је 21. новембра 1944. године на простору београдске општине Савски венац. Имала је четири дивизиона: први противтенковски калибра 45 мм, други пољски — 76 мм, трећи минобацачки 120 мм и четврти — тешки који је имао топове-хаубице 76 мм и четири хаубице 122 мм. По формирању бригада је упућена на Сремски фронт. Учествовала је у ослобађању осталих делова Југославије. Имала је тешке борбе код Плетернице у Славонији. После ратног пута и извршених задатака, вратила се са ратишта и била расформирана 1946. године.

У Пожаревцу је 1964. године формиран 1. гардијски артиљеријски пук, који је наставио да негује традиције 1. артиљеријске бригаде. У свом саставу је имао дивизион то-

пова 155 мм, два дивизиона хаубица 105мм, па дивизион вишецевних бацача ракета 128 мм и дивизион хаубице 152 мм. У Крагујевац је пук преселен 1969. године. Када су 1991. године почели ратови, пук је преформиран поново у бригаду. Та бригада је расформирана 2002. године, казао је Милеуснић.

Правило је да се артиљерци који настављају традиције 1. бригаде са-стају два пута годишње: на дан формирања јединице и за Дан победе, када се сусрет организује у Београду. Тада обавезно настају салве другарства које су водила у дружењу. У првом плану су успомене и договорштине које се препричавају као раритети.

На свечаности су наведена имена команданата те јединице: Васа Адамовић, Богдан Ренчељ, Гаврило Пулић, Милан Ђуровић, Предраг Николић, Милош Владинић, Слободан Вукосављевић, Анђелко Докић, Драгољуб Петровић, Владислав Младеновић и Зоран Стојановић.

Када је изговорено име пуковника у пензији Милана Ђуровића који је био командант јединице од 1973. до 1977. године, проломом се аплауз. Под команом тог официра пук је 1975. године проглашен најбољом јединицом у ЈНА. То је и био разлог што смо га замолили за краћи разговор.

—Као командант пука проводио сам 4 — 5 часова на обуци. Моје је било обука. Као потпоручник имао сам јединствен циљ да сачувам животе и здравље људи, да их обучим их за оно зашта су одређени. Од првог дана сам војника учио за рат. Током службовања обучио сам 42 генерације војника да зналачки, као артиљерци, бране своју отаџбину. Поносан сам на то.

Био сам у Штипу у јединици са коњском вучом артиљерије. Сваке суботе и недеље ишли смо са батеријом на јахање. Тадашњи ветеринар „откуцао“ је команданту да испрпљујемо коње. На партијском састанку сам био жестоко критикован. А ја им кажем да спремамо коње да вуку топове, да само јахањем и напорима можемо да коње држимо у кондицији, како би могли, када треба, да повуку топове. У то време командант је био пуковник Милан Салић, носилац „Партизанске споменице 1941“ који је стао на моју

страну. Знао сам да ја да међу коње бацам петарде, да би у ратној ситуацији поднели гранате.

Када сам био у Ратној школи, посетили смо Новосадски корпус. У тамошњем Дому војске свратисмо да попијемо пиће. Кад тамо угледах бившег команданта Салића. Он се слушаоцима Ратне школе и начелнику школе генерал-пуковнику Мићи Јанковићу обратио речима: „Ја сам артиљеријски пуковник у пензији Милан Салић. Желим да вам саопштим да је Милан Ђуровић био најбољи официр у пуку којим сам командовао“, испричао нам је Ђуровић.

Један од последњих команданата јединице која је наставила да негује традиције 1. артиљеријске бригаде био је пуковник Драгољуб Петровић. Он нам је рекао да су артиљерци у свим условима гађали прецизно и непрекорно извршавали додељене задатке.

—Ми се редовно састајемо а о томе говори и то да пред собом видите пуну салу артиљераца, рекао нам је Драгољуб Петровић.

Дружење је настављено уз народну музику и песме које дуго трају све до вечерњих часова.

До новог дружења.

3. П.

Обележавање 75 година
од ослобађања Земуна

СВЕЧАНО И ДОСТОЈАНСТВЕНО

Ослобођење Земуна обележено је на Споменику ослободиоцима НОР-а 1941-1945. у центру града. Председник СУБНОР-а Миодраг Здравковић замолио је присутне за минут ћутања и одавање поште погинулим и умрлим борцима НОР-а, као и свим жртвама фашистичког терора од 1941-1945. године.

Хор ОШ „Светозар Милетић“ отпевао је химне „Боже правде“ и „Хеј Словени“, а ђаци су одрецитовали три песме.

Међу гостима су били Милорад Радловић, помоћник председника општине Земун, Боро Херцеговац, председник СУБНОР-а Београда, Владо Брдар, потпредседник СУБНОР-а Београда, Душанка Лукић, из Републичког одбора СУБНОР-а Србије и други.

У редове бораца НОР-а ступило је чак 3500 Земунаца. У борбама за ослобађање Београда, Немци су пружили снажан отпор испред и иза Земуна. Коначно 22. октобра 1944. године ослобођен је и Земун.

Бројне делегације су положили венце и цвеће, међу којима и она коју су сачињавали представници војних пензионера Земуна: Златомир Грујић, Момчило Ракић и Славоко Дошеновић.

На крају програма Даринка Маринковић отпевала је песму „По шумама и горама“.

Т. Митушев

Свечаност у Шапцу

ПОНОС РЕЧНЕ
ФЛОТИЛЕ

У гарнизону Шабац, у касарни „Церски јунаци“, 6. новембра одржана је свечаност поводом 154 године од настанка рода инжињерије.

Шабачка јединица, којом командује потпуковник Синиша Маринковић, свој дан обележила је новим резултатима. То је у свом поздравном говору истакао командант Речне флотиле, капетан бојног брода Андрија Андрић, и том приликом посебно нагласио да су Шабачки понтонири-инжињерци у КоВ пример професионалности, патриотизма и чисти.

На свечаности Шабачких инжињераца, као гости били су представници ГО СУБНОР-а, војни пензионери, удружења за неговање традиција, организације резервних војних старешина, полиције и ватрогасне слу-

жбе, средстава информисања и грађани.

Капетан бојног брода Андрија Андрић, са видним одушевљењем, честитао је шабачким инжињерцима дан рода. Род инжињерија, рекао је Андрић, настао је 6. новембра 1865. године, када су се из ондашњег рода артиљерије издвојили пионири и понтонири, и од тог састава образован посебан род војске - инжињерија. Андрић је нагласио да су ти инжињерци у отежаним условима изградили први полустални понтонски мост на Морави код Ђуприје. Инжињерци су свуда у земљи учествовали у градњи бројних комуникација, утврђења и мостова, затим учествовали у пружању помоћи народу у природним непогодама...

Шабачки инжињерци познати су и као хуманисти. Велики број њих су добровољно даваоци крви. И ове године двадесетак припадника те јединице награђено је и похваљено за показане резултате у раду.

С. Стојановић

Васојевићи у Савином Селу обележили Аранђеловдан

ЧУВАРИ СВЕТЛИХ ТРАДИЦИЈА

Уз гусле и богат културно-уметнички програм, како традиција налаже, Васојевићи, највеће српско племе, 16. новембра колективно је 28. пут обележило крсну славу. И овога пута, као и свих претходних година, у Савином селу код Врбаса, у суботи која претходи Аранђеловдану, окупило се више од 600 саплеменика који су дошли из Берана, Андријевице и свих крајева Србије.

Поносимо се својим прецима, знаменитим Васојевићима попут Карађорђа Петровића, Вука Караџића, игумана Мојсија Зечевића, Петра Бојовића, Миљана Вукова Вешовића, Николе Милошевића, наших војвода, генерала, лекар а и других саплеменика, рекао је на почетку свечаности председник Подружнице Васојевића у Савином Селу Вук Дедовић.

Васојевићи, како је речено на скупу, вековима дају допринос државотворности Србије и Црне Горе. Новембра 22, 1912. Велики војсковођа Радомир Вешовић ушао је са војском у Метохију и дошао у манастир Дечане. Тамошњи игуман дочекао га је речима „Ти си сине први Србин од пропасти царства који је ушао у слободно Дечане“.

Свима онима којима се живот угаasio између две славе, минутом ћутања, уз навођење имена, одата је пошта. Када је споменут Момир Булатовић, који је више година редовно долазио на славу Васојевића, проломио се френетични аплауз. Председник Удружења Васојевића генерал Лу-

ка Кастратовић оценио је да су се мењале државе, идеологије, а да се у оквиру тог надстраничног удружења негују народни обичаји и традиционалне вредности.

Наставићемо дух слободарства и чојства. Да нас се потомци не застиде. Наш народни дух се неће угасити. Одолеваћемо колико је год потребно. Ми смо потмици Немањића. У генима носимо српски код. Црна Гора и Србија не могу једна без друге. Чинимо све да допринесемо добрим односима две државе. Српство је вечно. Његошево српство је програм рада Удружења Васојевића. Славимо и Александра Невског, заветну славу Васојевића. Поштујемо претке зарад будућности, нагласио је Кастратовић.

Председник општине Беране Драгослав Шћекић захвалио је домаћинима на неговању традиција Васојевића.

„Велика ми је част и задовољство да вам се

обратим, да пренесем братске поздраве из Беране и да будем део ове атмосфере. Потребно је да се међусобно поштујемо и пазимо, да водимо рачуна једни о другима. Гајити љубав, волети једне друге и оставити добро наслеђе за будуће генерације, то је оно што нам је у првом плану, казao је Шћекић.

Окупљени су дуготрајним аплаузом поздравили Евгенија Анпилова из Амасаде Руске Федерације у Београду, који је краће обраћање завршио ускликом: „Живела Србија“.

У богатом програму учествовали су народни гуслари, међу којима и Петар Мишовић. Слављењцима су песме из завичаја певале Бранка Шћепановић и Андријана Дабетић. Скуп је увеличало КУД „Коло“ из Берана сплетом кола из Србије и Црне Горе.

З. П.

Седамдесет пет година од батинске битке

ПОШТА ПАЛИМ РОДОЉУБИМА

Пологањем венаца на обали Дунава у Бездану обележена је 75-годишњица једне од највећих битака у Другом светском рату. Победу су извојевале партизанске јединице и снаге совјетске Црвене армије. Присутнима се обратио и други секретар Амбасаде Руске Федерације Алексеј Цибулин, нагласивши да ће руски народ увек бити захвалан на српском доприносу у заједничкој борби и победи и да ће памтити велике жртве Срба у Другом светском рату. У име Удружења војних пензионера Србије, Градска организација Сомбор, венац је положио Председник удружења Жељко Лазић са сарадницима.

Градonaчелник Сомбора Душанка Голубовић у свом говору је нагласила да млади који су свој живот и своје здравље жртвовали пре 75 година у Батинској бици, обавезује нас да слободу коју су они тада изборили, поштовање, указивање различитости и све оно што представља резултат борбе над фашизмом и данас чувамо и преносимо будућим генерацијама.

Б. Радојичић

Традиције

ПОМЕН СРПСКОМ ВЕРДЕНУ

Другог новембра 1918. године Шабац је ослобођен од окупатора, а 2. новембра 2019. године навршило се 101 година од тог догађаја из Првог светског рата. У порти шабачке цркве, овим поводом, окупио се већи број грађана и представника више организација, међу којима и представници Удружења војних пензионера.

У свечаној атмосфери, уз државну химну, у присуству представника гарнизона Шабац, СУБНОР-а Шапца, Ваљева, Сремске Митровице, Лознице и Коцељеве, у знак захвалности палим борцима за слободу на спомен-костурници у порти цркве положени су венци.

Пригодне говоре, подсећање на жртве из Првог светског рата, одржали су Драган Јовановић, председник Удружења за неговање традиција

ослободилачких ратова и градоначелник Шапца Небојша Зеленовић. Они су подсетили да је Шабац у том ратном вихору изгубио више од половине становника, око 6000 погинулих и претрпео многа друга разарања, попут уништене градске библиотеке.

Због херојског отпора окупатору и несебичној борби грађана у борбама са окупатором, Шабац је одликован Француским ратним крстом са палимама, Орденом Чехословачке републике и Карађорђевог звездом. Услед страхаота рата која је Шабац тада доживео, нарочито великом броју жртава, град је прозван Српским Верденом.

У ову свечаност укључила се и шабачка црква са опелом палим борцима и свим другим невиним жртвама са епископом Лаврентијем на челу и свештенством, а припадници гарнизона Шабац код споменика дали су почасну стражу.

У делегацији УВПС, која је положила венац, били су Драган Крсмановић, Илија Драгутиновић и Радмила Косановић.

С. Стојановић

У Крушевцу
обележен Дан
примирја у Првом
светском рату

У СПОМЕН ХЕРОЈИМА

Поводом Дана примирја у Првом светском рату, који се обележава као државни празник Републике Србије, на спомен обележје стрељаним и вешаним родољубима града Крушевца, у касарни „Цар Лазар“, 11. новембра положени су венци и цвеће.

Свечаност је реализована у организацији Команде гарнизона Крушевца.

У име Команде гарнизона венац је положила делегација са пуковником Радетом Рњаковић на челу, а у име града Крушевца венац су положили градоначелник Јасмина Палуровић и председник Скупштине града Живојин Милорадовић.

Венце су положили и начелник Расинског управног округа Бранислав Весић, делегације СУБНОР-а, ОРВС, Удружења за неговање традиција ослободилачких ратова, Удружења ратних војних инвалида, Кола српских сестара и други.

Делегацију Удружења војних пензионера Крушевац чинили су председник Душан Самарџић и председник НО Ђурђе Радмановац.

Ову свечаност пропратиле су све локалне телевизије.

мр А. Симоновски

Војни пензионер председник Савеза
извиђача Србије

НАШ ДРУГ ПЕРА

Извиђачка организација Шапца од постанка, пре 70 година, увек је имала садржајну сарадњу са гарнизомом. То је било од обостране користи – војска је кроз стручна предавања из области које су у програму извиђача, највише из топографије, руковања личним наоружањем, обуку у активностима на води и друге сродне активности, пружала сваку помоћ извиђачима. Зато су извиђачи увек били уважени гости у касарни, а они се пријатно осећали међу војницима и старешинама.

Обострана сарадња била је изазов да неке старешине постану и активни извиђачи, чак и да воде извиђачке јединице. Међу овим старешинама били су Црвак, Топаловић, Лазив, Спасић, Радић, Стојановић и многи други. Мало касније тој групи старешина у извиђачкој организацији прикључио се још један активни војни старешина Пера Трајковић. Он је убрзо постао и старешина најстаријег одреда извиђача у Шапцу. Стручно руковођење одредом допринело је да постали познати широм Србије и одред и он као старешина.

Обављајући дужност старешине одреда, Пера је више година био секретар Савеза извиђача Шапца. Оставао је дубок траг, богату историјску документацију и глас извиђача који се још даље проширио. Сада је на врхунцу извиђачке зрелости дошао до председника Савеза извиђача Србије. И ту се од њега очекује највише до сада. Трајковић је у Србији веома познат као добар познавалац извиђачке организације, по сарадњи јединица са младима на међународном плану. Искusan је организатор великих активности у Србији. Због свега тога од њега у савезу очекују да се ствари промене на боље.

Шабац, као трећи извиђачки центар у Србији, предодређен је за радника руководећих људи у извиђачкој организацији.

С. Стојановић

Дружење бивших припадника 4.окбр ЈНА
Јастребарско

ОСВЕЖИЛИ УСПОМЕНЕ

У Београдском у Дому ратних војних инвалида, у клубу „Никола Тесла“ 13. новембра обележена је 28-годишњица предислокације 4. оклопне бригаде из Јастребарског у Тузлу.

Позиву за сусрет одазвало се више од 30 припадника, старешина и цивилних лица. Дошли су и припадници бригаде из БиХ, РС и Македоније. У име организационог одбора присутнима се обратио пуковник у пензији Милован Лалић, тада помоћник за политички рад у бригади, који се истакао да је бригада, иако са малим бројним стањем, беспрекорно извршила све постављене задатке, везане за спречавање међунационалних сукоба у Р. Хрватској и Р. Босни и Херцеговини (Госпић, Врховине, Слуњ, Добој и Зворник).

Борбени пут бригада је завршила у Вршцу, где је формирала Наставни центар за обуку возача и командира тенкова и помогла око формирања ШЦ ОМЈ.

Ратни командант бригаде пуковник у пензији Радован Тачић, поклатио је делу присутних књигу „Стаклени тенкови“ чији је аутор.

Нераскидиво другарство које и данас траје исказано је кроз песму, разговор и евоцирање успомена. Следећи сусрет који је прерастао у традиционални, одржаће се 13. новембра идуће године.

М. Лалић
М. Матошевић

Годишња скупштина СРД „Војни ветерани“

БОГАТА ЖЕТВА

Спортско-рекреативно друштво Војни ветерани одржало је годишњу Скупштину, на којој је анализиран спортски успех у 2019. години. Сједницу је отворио председник Динко Шимурина, позвао делегате да минутом ћутања одају почаст преминулој такмичарки Драгици Шљивић, а затим преложио дневни ред.

Сједница је настављена годишњим извештајем председника друштва Комнена Бајчете. Он је са поносом истакао да је последњих пет година друштво освојило три пута прво мјесто, једном друго и ове године треће. Али и то је успех, наши ветерани освојили су у овој години на такмичењима Црногорског савеза ветерана, маратону и меморијалу Воја Врачара 38 медаља, златних 18, сребрних 9 и бронзаних 11, два пута били први и донели два пехара који красе витрину војних ветерана. У извештају није пропустио да нагласи да су такмичари „Војног ветерана“ примјер спортског понашања и показали сву љепоту спортске рекреације. На крају се захвалио Удружењу војних пензионера за помоћ и финансијску подршку ради учешћа на спортским сусретима ветерана.

Председник Надзорног одбора поднио је извештај о финансијском пословању и нагласио да је друштво са скромним финансијским сред-

ствима успијело да наступи на сва такмичења. Финансијска средства су рационално трошена, закључио је Здравковић.

Најстарији, трофејни члан друштва Радосав Пешић током године пратио је успех појединаца, па је сходно Правилнику о признањима дао предлог за избор најбољих такмичара у овој години.

Најуспјешнији такмичари - ветерани у 2019. години су: Динко Шимурина, Зоран Таушан и Комнен Бајчета а код такмичарки Бранислава Јокановић, Ана Тошић Војка и Љиљана Балетић. Признање најбољег спортског радника припало је Радивоју Здравковићу.

Најуспјешнијим такмичарима додијељени су пехари и дипломе а најбољем спортском раднику пехар и признање.

За освојене златне медаље у такмичарској години додијељене су захвалнице: Јосипи Кљајевић, Горици Матић, Зорки Трипковић, Милијани Вујовић, Чедомиру Вучковић, Драгиши Ђуковићу, Спасу Паловском, Милану Боричићу, Милутину Марашу, Ранку Милчићу, Жарку Ђукићу и Миладину Милосављевићу.

Сједница Скупштине завршена је скромним коктелом који су за ову прилику приредиле вриједне такмичарке војног ветерана.

Р. 3.

Једнодневни излет Крашевљана

ПРИЛИКА ЗА ОПУШТАЊЕ

ГрОД УВПС Крашевац, организовао је 9. новембра једнодневни излет. План путовања је гласио: посетити манастир Љубостињу и Жичу, Музеј у Краљеву а правац путовања: Крашевац, Трстеник, Краљево.

У раним јутарњим сатима раздрагана дружина кренула је пут Краљево, а за све време путовања, водич нам је био председник МО Брус Зоран Миловановић, који се за ову прилику изузетно добро припремио, практично није испустио микрофон, дајући нам детаљна обавештења током путовања.

Проласком кроз Трстеник, водич је кренуо са исцрпним подацима: да општина Трстеник има 42.966 становника, да се налази на десној обали Западне Мораве, на 172 метра надморске висине...

Током старог века око Западне Мораве живело је илирско племе Трибали. Римљани су ове просторе освојили у 1. веку наше ере. Највећи допринос крају Римљани су дали у 3. веку, када су донели винову лозу, чиме је виноградарство кроз векове постало једна од најзначајних делатности становништва. Први писани помен Трстеника се налази у Лазаревој повељи из 1381. год.

У планирано време долазимо у манастир Љубостињу. Смештен је у долини мале планинске реке (Љубостињска река). То је задужбина кнегиње Милице. Посвећен је Успењу пресвете Богородице. Манастир је грађен од 1388. до 1405. године.

Доласком у манастир Жичу, следило је групно фотографисање, као успомена на учињену посету. Затим је домаћица манастира пустила филм

у трајању од десетак минута, где је у најкраћим цртама могло да се сагледа историју Жиче.

Говорити о историји манастира Жича, истовестно је као и говорити о историји српског народа. У старим записима Жича је означавана као мати многих цркава, па је и зато, као и свака права мајка која истински воли своју децу, морала много да страда.

Након индивидуалног обиласка манастира и куповином црквених реликвија, путовање је настављено ка Краљеву, ради обиласка Градског музеја.

Пријатно изненађење дочеком, малтене комплетног ГрОД УВПС Краљево, који је био и организатор посете Народном музеју.

Народни музеј у Краљеву основан 1950. г. бави се заштитом културних добара, истраживачким и научним радом. Вредни и репрезентативни предмети смештени су у оквиру историјске, етнологије, археолошке и уметничке збирке. У музејској галерији, поред репрезентативних изложби, одр-

жавају се и концерти класичне музике.

После скоро 65 година од оснивања, Музеј у Краљеву је израстао у значајну установу у области заштите покретних културних добара, чији је рад запажен и препознатљив и ван Краљева.

Музеј има археолошку, нумизматичку, етнологију, историјску и уметничку збирку, истоимена одељења као и одељења за конзервацију, документацију, педагошки рад и библиотеку. Стална поставка музеја обухвата целине: археологију, етнологију, грађанску епоху, ратну историју, стрељање 1941 (стрељање у лагеру у Краљеву 15-20 октобра 1941. године), легат (Оливере Радојковић Чоловић), уметност и савремена уметност. Музеј често организује бројне изложбе, предавања, радионице, презентације, промоције, панеле и концерте.

Након посете Народном музеју дружење је настављено у ресторану „Шеки“, у Стопану, уз пригодан мени и изузетно послужење особља ресторана.

Мр А.Симоновски

Излет градских организација УВПС Чачак и Краљево

ПОНОВО ЗАЈЕДНО

У организацији председника Градске организације УВПС Чачак 14. септембра реализована је посета Сремским Карловцима. Пре уласка у Карловце договорена је посета једном од 17 сачуваних фрушкогорских манастира из средњег века. Избор је пао на задужбину краља Милутина из XIII века, манастир Велика Ремета. Старешина манастира је излетицима на врло занимљив начин рекао све најважније чињенице везане за ово здање, почастито чашицом ракије и колачима и на растанку пожелео срећан пут.

У центру Карловаца дочекала их је представница туристичке организације и на изузетно професионалан начин упознала са најважнијим грађевинама и историјским догађајима везаним за то место. Највише речи је било о патријаршијском двору који је сада двор владике сремског а

до 1920. односно 1930. године и патријарха СПЦ који је ту пресељен из Пећи. Одмах поред је Саборна црква Светог Николе, главни и највећи православни храм у Сремским Карловцима, и средишња црква епархије. Одмах поред ње је и лепо здање Римокатоличке цркве Светог тројства из 1735. године, која је једна од највреднијих и најзначајнијих грађевина у старом језгру Сремских Карловаца. На средини трга је једна од најпознатијих грађевина у старом језгру, чесма „четири лава“ која је подигнута 1799. године у част завршетка градског водовода.

Довољно је било само окренути поглед на другу страну и пред очима је зграда Магистрата која је завршена 1811. године. У њој се налази општинска управа. Са балкона те зграде је 1848. године патријарх Јосиф Рајачић обнародовао оснивање српске Војводине, што се свакако може узети као почетак српске државности на простору Војводине.

Велику пажњу је привукла и прича о карловачкој гимназији као најстаријој српској гимназији која је почела са радом 1791. године, а и данас ради као специјална филолошка гимназија, коју у

највећем броју похађају девојке из свих крајева Србије. Већини је познато да су многи знаменити срби завршили управо ову гимназију, али је свакако најинтересантнија прича везана за песника Бранка Радичевића и његову емотивно нераскидиву везу са Карловцима и брдом Стражилово, где су његове кости накнадно пренете из Беча и подигнут прикладан споменик.

Посета Карловцима завршена је заједничким ручком у ресторану удружења пензионера тог града.

Ј. Симић

Сусрет 9. класе ВТА

ЧАРИ ЕМОЦИЈА

Припадници 9. класе Војнотехничке академије у Загребу су у Београду 5. октобра обележили 54-годишњицу од завршетка школовања. Класићи који су могли да се одазову организаторима, састали су се у хотелу „Крашевац“. Позиву су се одазвали и бивши питомци из Херцег Новог и Бањалуке.

Сусрет је био врло дирљив и пун емоција, јер се неки нису видели од завршетка школовања.

Домаћин и организатор другарског сусрета Драган Лазаревић извршио је уобичајену прозивку и поздравио присутне и захвалио што су дошли на скуп другарства, да отргну од заборава дане младости и срећне дане из службе.

Затим је настављено дружење уз свечани ручак. Договорено је да следећи јубиларни сусрет поводом 55 година од завршетка школовања буде организован у Београду 2020. године и да буде проширен члановима породица.

Б. Черепковић

Још један излет Нишлија

ЈЕДНА ЈЕ ВРМЦА

Градска организација УВПС Ниш, организовала је 10. октобра излет у Сокобању и околину, а једна од дестинација било је и село Врмца, недалеко од тог града.

Одлазак у Врмцу организовала је Даница Стојковић, која је ангажовала председника месне заједнице

Божидара Милосављевића и његовог сарадника Радивоја Јовановића.

Како је село добило име ?

И данас мештани кажу „наврнути воду“, што отприлике значи –скренути воду у жељеном правцу. Одврнути воду код њих има значе-

ње – вратити је у првобитни ток. То даље значи и место са доста воде, односно са више извора.

У средини села налази се упечатљива стрма стена на којој се налазе остаци врмашког града. Мештани га зову и Латински град. Разлог за то је што су Византинци себе називали Ромејцима, а Византијско царство Ромејским царством.

Поред старог града пролази макадам који води до језера, познатог као Врмашко језеро.

Надаље је јаки извор хладне и

питке воде и стиже се до језера. Највероватније је крашког порекла, настало после земљотреса, а скоро је кружног облика, пречника око 50 метара.

Врмца је лепо уређено село са старинским кућама, а има и нових кућа, са лепо уређеним економским двориштем.

Врфмца је позната по екотуризму. Има сталну поставку музеја у Парохијском дому. Тамо су изложене старе народне ношње, алати, посуђе дрвено и од грнчарије и низ старих предмета овог краја.

Црква Св. Тројице је подигнута 1818. године, на темељима старе цркве, вероватно из 13. века и представља праву туристичку атракцију. Такође се може видети и стара школа из 1834. године.

Сокобања је позната је туристичка атракција за рекреативни туризам, а посебно бањски. Налази се између карпатских и балканских планина Ртња и Озрена. За Сокобању су везани Лептерија, излетиште које се налази уз Моравицу и познати средњовековни град - Соко Град. Сокобања је најстарија бања у Србији, која се пуних 180 година организованим туризмом и са правом носи назив "Српска краљица туризма".

Позната је изрека српског књижевника Бранислава Нушића „Сокобања, Соко град, дођеш стар, одеш млад“.

Мр М. Пантелић
Т. Илијић

Неуморан планинар и фоторепортер Павле Бандовић

ПРИБЛИЖАВА ЛЕПОТУ ПЛАНИНСКИХ ВРХОВА

У холу КИЦ „Будо Томовић“ у Подгорици, уприличена је изложба фотографија Павла Бандовића, артиљеријског пуковника у пензији. Бандовић је активан у Удружењу војних пензионера, Спортском савезу ветерана, књижевном друштву „Горска вила“, а посебно склоност има према планинарству, па је и у Управном одбору планинара Црне Горе и Балкана.

Сваке суботе и недеље са својим друговима планинарима одлази у освајање врхова од Дурмитора, Проклетија до Риле у Бугарској. У саставу његове планинарске опреме је и фотоапарат којим биљежи љепоту планинских врхова. Снима све што није виђено, али посебну љубав гаји према планинским цвијетовима красних боја.

На међународном такмичењу војних пензионера Европе, Азије и Африке у Москви задивљено је жири својим фотографијама, освојио треће мјесто и добио заслужено признање те међуна-

родне асоцијације. Ових новембарских дана приредио је изложбу на којој су најлепше фотографије из његове збирке. Урађене су уметнички са пуно љубави.

Изложбу су чиниле 42 фотографије најлепших цвијетова које се ријетко могу наћи у природи, а међу њима је и каћун – заштитни знак Црне Горе.

Изложбу је отворио Бранислав – Брано Перовић, председник планинарског друштва „Горица“ ријечима: „Павле Бандовић је изврсно зналац и промотер из области картографије, рељефа, аутор је књиге *Мрежа планинских стаза у Црној Гори*. Обогатио нас је сазнањима за око 20 планинских врхова Црне Горе који прелазе 2000 метара надморске висине. Одличан је водич планинара и у току планинарења упознаје их са историјатом крајева и споменика културе, гдје се крећу“.

Дружење милановачких војних пензионера

ТРАДИЦИЈА ТРАЈЕ

Већ десетак година, општинска организација УВПС Горњи Милановац гаји леп вид дружења, па се може рећи да је то већ традиција. Наиме, крајем сваке године организује се скуп бивших припадника јединица из Г. Милановца и других градова, сада пензионера, с циљем дружења, подсећања на протекле године и добре забаве.

Тако је био и 6. новембра, када се у ресторани „Норвешка кућа“ окупило старо друштво – шездесетак лица, из Г. Милановца, а и колеге из Зрењанина, Панчева, Београда, Крагујевца, Чачка, Гуче...

Гости су били представници Команде гарнизона Г. Милановац.

Део позваних био је спречен да присуствује дружењу, али су се јављали са лепим жељама и обећањем да ће на наредни сусрет сигурно доћи.

Растанак је био уз договор и речи: Опет идуће године!

Р. Васовић

Бандовић није само љубитељ цвијећа и кршевитих врхова Црне Горе. Он је врсно познавалац своје професије а одласком у пензију топ је замјенио фотографским апаратом и оштрим пјеничким пером. Аутор је Монографије Удружења војних пензионера, Зборника војних пензионера Црне Горе. Објавио је више књига поезије, у којима је исказао љубав према домовини, војсци и својим друговима.

Бави се картографијом, графикам, цртањем и фотографијом.

Радивоје Здравковић

Припадници 6. класе СВШ везе обележили 60 година од завршетка школе

ЗАЧЕТНИЦИ ЕЛЕКТРОНСКОГ УЗВИЋАЊА

Унашој војсци познати су као шеста краљевачка класа. Једина су генерација свршених подофицира која је припремила и објавила монографију. Када би којим случајем постојало такмичење у другарству, засигурно би понели титулу шампиона. Они који живе у Београду, састају се сваке прве среде у месецу, како не би дозволили да успомене бледе. У ЈНА су прва генерација школованих подофицира за електронско извиђање и противелектронска дејства. Школовање су започели 1957, а завршили га 1959. године. Школовање је започело 128 младих, а у чин водника унапђено је њих 89. Тада су распоређени на прве дужности у радиоизвиђачке водове на територији целе СФРЈ. Јубилеј су 19. октобра обележили у Дому РВ и ПВО. Дошли су из свих крајева негдашње Југоаславије, јер им је и те како стало до виђења и традиције.

Као гост дошао им је пуковник у пензији Петар Вуга, у оно време командир 3. вода и наставник за два школска предмета. Узимајући реч он је рекао да је питомачки живот свакоме од слушаца био најбољи период у току професионалне каријере. Нажалост од пре пет година, када су се последњи пут састали у готово комплетном саставу, прозивци није могло да се одазове укупно седам класића. Међу њима и Гојко Николић, који је био посебно омиљен. Он је о чувеној шестој краљевачкој написао и надахнуту песму. Уместо њега на дружење су дошли брат Милојко и син Радован. Из Удружења ветерана војнообавештајне службе, сусрет класе увеличао је Велибор Васовић. Као почасног госта позвали су и Трајчета Митушева, секретара Општинског одбора УВПС

Земун, коме су уручили статуу победника. Са јубиларцима је и капетан Дејан Ивановић који се бави историјом ЕИ и ПЕД.

Најрађе се сећамо младости. Она је увек лепа. Била је и много моћна и безбрижна. Дружили смо се, бавили се плесом, били смо скромни, реални, племенити и хумани. Много је било лепо, а био је и Тито. Нисмо имали ништа, а опет имали смо све. Веровали смо у једну лепу велику земљу, поручује негдашњи питомац, а сада адвокат Милоје Ђурђевић.

Из Ниша је на сусрет дошао Миодраг Ђорђевић који се присетио да су припадници 6. класе са командиром Живојном Перовићем у оно време градили рибњак, а радили су и на економији. Посебно су биле популарне спортске активности. Његов син је активни пуковник у систему ВОЈИН.

Дали смо велики допринос обавештајном обезбеђењу путем радио-извиђања. Ово је шесто дружење на ниво класе. Обележили смо 20, 40, 45, 50 и 55 година од завршетка школовања. Нажалост 34 другова преселило се у вечност. Део класића, због болести, није могао да дође на дружење, вели Стево Онимус.

Педесетих година било је забрањено у школи поседовање фото-апарата. Миодраг Николић је тада купио магичну кутију. Од те 1958. године, па све до данас, марљиво је овековечавао активности својих другова. Поводом шест деценија од завршетка школовања, приредио је и изложбу фотографија коју су класићи с посебном пажњом разгледали.

Из Постојне дошао је Алојз Чермељ. Класићима је донео нарочито паковање белог вина. Каријери је завршио радећи у Војном одсеку.

У војсци је најјаче другарство, оно везује људе. Моји родитељи су од Мусолинија побегли у Бања Луку... Од моје две кћери, имам петоро унучади. Ето среће, напомиње Алојз Чермељ.

Шеста класа позната је и по радио-аматерима. Светски и европски првак је Живорад Јовашевић.

На расстанку су једини другима пожелели добро здравље и поручили да ће поново доћи на обележавање 65-годишњице од завршетка школовања. Дотле ће пребирати по успоменама и унучица прирати догледовштине које сведоче о чувеној шестој краљевачкој класи. Та класа је институција!

З. П.

Општинска организација УВП Крушевац

ОКТОБАРСКЕ СВЕЧАНОСТИ

Бројним програмима Крушевљани су обележили велики јубилеј - 75 година од Дана ослобођења града Крушевца у Другом светском рату и Дана ослобођења у Првом светском рату. Тим поводом, манифестација је традиционално отпочела полагањем цвећа на споменике погинулим херојима који су своје животе дали за слободу.

Градоначелник Јасмина Палуровић и председник Скупштине града Живојин Милорадовић положили су венце на хумке на Слободишту, Споменик палим припадницима војске, полиције и резервног састава од 1991. до 1999., Споменик српским ратницима и Споменик косовским јунацима.

Њима су се придружиле делегације Расинског управног округа, СУБНОР-а, Организације РВС, Удружења војних пензионера Крушевац, РВИ и бројних других организација и удружења која негују ослободилачке традиције. Делегацију Удружења војних пензионера предводили су председник ГрОД

Душан Самарџић, председник Надзорног одбора Ђурђе Радмановац, члан ГрОД Титус Драгић и члан Удружења Миодраг Јевтић.

У Мозаик сали Градске управе присуствовале су делегације градова побратима из Бијељине (Република Српска), Липецка (Руска Федерација) и Рмнику Влхеа (Румунија).

Званице је поздравила градоначелник Јасмина Палуровић: „14. и 15. октобар су дани ослобођења Крушевца, односно дани слободе. Највећи идеал живота појединца, државе и нације је управо слобода. Кроз историју, стално смо се борили и подносили велике жртве ради ње. Данас, на Дан ослобођења желимо да упутимо поруку мира – да се никад и никоме рат не деси, већ да живимо слободно у миру и благостању. Хвала свима онима који су за нашу данашњу слободу и мир дали своје животе, а ми ћемо се трудити да тај мир сачувамо за будуће генерације које долазе“.

Градоначелник Јасмина Палуровић том приликом је истакла и значај побратимских односа који су на изузетно високом нивоу, са тенденцијом сталног унапређивања у свим областима живота.

У уметничком програму учествовали су професори МШ „Стеван Христић“ Јелена Стојиљковић и Милена Миљковић, као и ученици Андријана Васић и Стефан Јовановић.

Мр А. Симоновски

Сарадња са Шаховским савезом Нишавског округа

ДАР ВОЈНИМ ПЕНЗИОНЕРИМА

Представник Шаховског савеза Нишавског округа Света Петровић, 8. новембра у Дому Војске Србије уручио је шаховској секцији војних пензионера Ниш донацију од неколико шаховских гарнитуре.

Том догађају присуствовала је и Радмила Видојковић, председник Месне организације „12. фебруар“ УВПС Ниш и Зоран Јашовић, потпредседник Гр. Орг. УВПС Ниш.

Договорено је да се даља сарадња конкретизује.

Шаховски савез Нишавског округа је основан 14. маја 2012. године, са седиштем у Нишу. Обухвата шаховске савезе и клубове у Нишу, Нишкој Бањи, Меровици, Алексинцу, Гаџином Хану и Сврљигу.

За 2019. годину су планирали такмичења у окружној лиги, окружној лиги „Б“ купу, лиги ветерана и појединачном првенству округа.

З. Јашовић

Зашто обележавано Дан примирја

СРБИН ПРВА, КАНАЂАНИН ПОСЛЕДЊА ЖРТВА ВЕЛИКОГ РАТА

Пре 101 годину, у шуми Компјењ крај Париза, потписано је примирје које је значило и крај Првог светског рата. Он је однео око 17 милиона живота, од чега је само у Србији страдало више од 1,2 милиона људи

Српски војници воде рањеног друга у превејалиште (Фотодокументација „Политике“)

Успомен на редова Џорџа Лоренса Прајса, припадника 28. северозападног батаљона Шесте канадске пешадијске бригаде Друге канадске дивизије, погинулог близу овог места у 10 часова и 58 минута, 11. новембра 1918. године. Последњи канадски војник који је погинуо на Западном фронту.”

Ово спомен-обележје подигли су, пре пола века у белгијском селу Су-рен, његови саборци, канадски ветерани из Великог рата како би сачували успомену на свог друга. Јер, Џорџ Лоренс Прајс, који је тада имао само 26 година, био је последња жртва Првог светског рата. Он је погинуо од снајперског метка, испаленог с немачких положаја, док се са својим водом пробијао према месту Аври и покушавао да открије положаје с којих се на њих пуцало.

Само два минута касније – у 11 часова, у шуми Компјењ крај Париза, у вагону француског маршала Фердинанда Фоша, потписано је примирје између Немачке и сила Антанте. Оно је значило крај свих војних дејстава, односно завршетак највећег сукоба који је свет до тада видео. Примирје је одмах ступило

на снагу и поштовале су га све зараћене стране.

Њиме се Немачка обавезала да ће се њена војска безусловно повући унутар својих граница, да ће уништити све подморнице и друго тешко наоружање, као и да ће зараћене стране разменити заробљенике. Немачка је последња земља која је капитулирала. Нешто раније, 3. новембра, капитулирала је Аустроугарска, а пре тога и њихови главни савезници – Бугарска и Османско царство. Формално, Први светски рат је завршен Версајским мировним уговором, који је потписан 28. јула 1919, на петогодишњицу почетка.

Србија изгубила 27 одсто становника

Сећајући се свих жртава овог рата, завршеног пре тачно 101 годину, у многим земљама установљено је да се 11. новембар обележава као Дан примирја, односно као дан сећања на жртве овог али и осталих ратова. Као такав он се обележава у Великој Британији, Француској, Белгији и другим земљама савез-

ницима из Великог рата. Из истих разлога, додуше под другачијим именом, он се обележава у САД, афричким и азијским земљама. Главни мотив овог празника је цвет Наталијина рамонда, који је у ботаници познат и као цвет феникс.

Од 2012. године Дан примирја се као државни празник обележава и у Србији. И то с великим разлогом. Јер, од свих земаља учесника Првог светског рата Србија је, процентуално, имала највише жртава. Према званичним подацима усвојеним на мировној конференцији у Паризу, Србија за четири ратне године изгубила 1.247.435 становника, од чега 402.439 војника, што је чинило 27 одсто њене предратне популације.

Први светски рат је и започет нападом Аустроугарске на Србију, на овим просторима у Церској и Колубарској бици извојеване су и прве савезничке победе, а слому Централних сила одлучујуће је допринела и српска војска која је, крајем септембра 1918, заједно са савезничким војницима, извршила пробој Солунског фронта. Под утиском те блиставе победе немачки цар Вилхелм је у телеграму бугарској Врховној команди поручио: „Шездесет две хиљаде српских војника одлучило је о исходу рата. Срамота”.

Мање је познато да је и прва жртва овог рата био – један голобради српски војник. Реч је о Душану Ђоновићу, ученику другог разреда Краљевске трговачке академије, иначе родом с Црногорског приморја. Душан се, када је Аустроугарска објавила рат Србији, добровољно јавио у четнички одред војводе Јована Бабунског, а погинуо је у ноћи између 28. и 29. јула 1914. године на Савамали, у близини железничког моста, кога је те вечери српска војска порушила како би спречила прелаз непријатељских трупа. Када је погинуо, Душан је имао само шеснаест година.

Погођен аустријским метком

Осам дана касније у „Политици” му је објављена и читуља у којој је, поред осталог, наведено: „Вечерас, око поноћи, навршиће се осам дана како су први аустријски метци надрили на нашу земљу и откао је почео велики рат за слободу српског народа. У тој ноћи као прва жртва пао је млади добровољац Душан Ђоновић, чиновник Железничке дирекције и четник у чети војводе Јована Бабунског. Чим је Аустрија наговестила рат Душан је прихватио пушку и ступио у добровољце. Пао је погођен аустријским метком на обали Саве бранећи слободу Београда, онако исто слатко као да су га изрешетали куршуми под Ловћеном...”

Исте вечери, првог дана рата, у Београду је погинуло више стотина војника, а прва жртва са супротне стране био је аустроугарски војник Иштван Балохи.

Иначе, на свим фронтима током Првог светског рата вођене су тешке, рововске борбе, с великим бројем жртава. Зато је овај сукоб оставио велике по-

Мајор Драгутин Гавриловић међу војницима, 1915. године

Српска војска, Фото: Printscreen/Youtube

следице на све који су у њему учествовали, што се после рата осетило не само у политици већ и у култури и приступу животу.

Значајно је напоменути да су, пре 101 годину, на исход Великог рата, односно на његов брз завршетак – Централне силе доживеле слом за само два месеца поред сјајне војничке победе српске војске на Солунском фронту – утицали и остали фактори. Први је чињеница да, за разлику од Велике Британије и Француске, које су биле велике колонијалне силе, Немачка и Аустроугарска нису имали колоније, тако да нису могле да на ратиште доводе свеже трупе из осталих делова света, нити да из других земаља, с изузетком оних које су окупирале, набављају храну и сировине. Зато су

1918. њихове материјалне али и људске резерве биле исцрпљене до крајњих граница, па се у овим земљама осећало велико незадовољство и немир. Други разлог био је страх од ширења бољшевичке револуције, која је годину дана раније избила у Совјетском Савезу, одакле се (додуше с мањим успехом) 1918. и 1919. прелила у Немачку и део Аустроугарске. Завршетак рата омогућио је да се оне угуше, односно да се у овим земљама спречи руски сценарио.

Коначно, трећи фактор који је данас мање познат, а који је по свему судећи значајно допринео завршетку рата, била је епидемија шпанске грознице. Реч је о једној од највећих епидемија грипа у људској историји, од које је по неким проценама оболело више од петсто ми-

Цвет који се носи поводом
Дана примирја

НАТАЛИЈИНА РАМОНДА

Наталијина рамонда (*Ramonda nathalie*) је цвет чија је симболика вишеструко везана за српски народ. Позната и као цвет феникса јер и када се потпуно осуши, ако се мало залије, може да оживи, баш као што је из пепела васкрсла и српска војска у Првом светском рату.

Цвет који је жив и када је на око мртав је добио име по једној од најлепших српских краљица Наталији Обреновић и опстаје на нашим просторима већ милионима година.

Расте на истоку Србије и на планини Кајмакчалан, чији је највиши врх Свети Илија (2524 м), на коме је српска војска, под командом војводе Живојина Мишића, водила жестоке борбе током припрема за пробој Солунског фронта, против Бугара, у Првом светском рату.

Наталијину рамонду открио је у околини Ниша доктор Сава Петровић 1884. године, а у литературу је увео Јосиф Панчић. Реч је о ендемској врсти западног Балкана, а осим у Србији расте само у Македонији и Грчкој. Налази се на списку ретких, угрожених и ендемичних биљака Европе, а у Србији је строго заштићена врста. У народном говору се назива и васкршњи цвет јер поред тога што осушена када се залије оживи као феникс, цвета у време Васкрса. У Европи, осим рамонди, свега две врсте имају ову способност анабиозе.

лиона људи (четвртина тадашње укупне популације). Шпанска грозница трајала је од 1918. до 1920. године и однела између 50 и 60 милиона живота. Не зна се одакле је почела, а добила је назив шпанска јер се у неутралној Шпанији, за разлику од осталих земаља, о њој прво отворено проговорило. Епидемија се јавила у три таласа, од којих је најсмртоноснији трајао од септембра до децембра 1918. Све је то утицало да се убрза завршетак рата али и да он, и после једног века, остане у трајној упомени.

Јован Гајић

Извор: Политика

Пише: мр сц. др
Часлав Антић

Невоље које доноси инфлуенца

НАРОДСКИ РЕЧЕНО – ГРИП

Карактеристичан је и бол у облику печења иза грудне кости, сувоћа грла, зачепљеност носа и секреција из носа, главобоља, умор, болови у мишићима... Већина људи се у потпуности опорави за једну до две недеље.

Инфлуенца је реч латинског порекла која означава заразну и веома преношљиву болест са температуром, малаксалошћу боловима у мишићима и зглобовима, кашљем, главобољом. Име му је још грип или слинавица. Столећима се зна за епидемије респираторне болести, сличне модерној инфлуенци. Од 1510. године описана је 31 пандемија, али тек 1933. године изолован је вирус познат као инфлуенца А, а 1940. године и вирус Б.

Инфлуенца - грип је последица инфекције извесним миксовирусима који имају заједничка физичка, хемијска и биолошка својства, што обухватају три групе А, Б и Ц, од којих је за изазивање епидемија и пандемија најзначајнији вирус из групе А. Вирус инфлуенце А је обавезан људски паразит који се директно преноси од човека на човека у условима блиског међусобног додира, преко респираторног тракта. Период инкубације (време од заражавања до појаве првих симптома) је само 24 до 48 часова, тако да када једном започне прогресивно да се шири, удар на људску заједницу је изненадан и пустошећи. Учесталост и тежина болести су веома променљиве и на њих утиче доба старости, трудноћа и већ постојећа хронична болест, као и чињенице околне средине као што је збијеност људи на једном месту и годишње доба.

Клиничке појаве

Инфекција изазвана вирусом инфлуенце може да буде симптоматска, праћена само незнатном температуром или да има за последицу „типичну болест са прострацијом (исцрпљеност, клонулост)”. Болесници са gripом скоро без разлике кашљу. Кашаљ је кратак и спазмодичан (грчевит) и обично без испљувка. Карактеристичан је и бол у облику печења иза грудне кости, сувоћа грла, зачепљеност носа и секреција из носа, главобоља, умор, болови у мишићима... Већина људи се у потпуности опорави за једну до две недеље.

Лечење

Нема специфичне терапије за инфлуенцу. Међутим, уколико се започне терапија антивирусним лековима током прва два дана може да се смањи трајање болести и тежина симптома. Остаје да се примењује

Вакцинација је спас за многе, посебно за групе људи означеним као критични

симптоматска терапија којом се делује на болове и повишену температуру (аспирин, бруфен, флурбипофен, диклофенак, напроксен и други нестероидни антиреуматски лекови. Против сувог кашља, запушености носних шупљина и повећане секреције из носа, дају се комбинације тзв. деконгестива и. антихистаминика. Такође велики значај у терапији има хигијенско-дијететски режим, тј. узимање велике количине течности (топлих напитака) и калоријски адекватна исхрана. Осим тога, велики значај се придаје мировању и то све док се симптоми не повуку.

Превенција

Најефикаснији начин да се спрчи настајање болести је вакцинација против грипа. Све ризичне категорије становништва (хронични болесници, старе особе, професије под ризиком, као што је здравствено особље) треба сваке године да добију вакцину. Најбољи период за вакцинацију је од почетка октобра до средине новембра, како би се створио довољан временски период за развој имунитета.

Заблуде и истине

Постоје многобројне заблуде у вези са начином настанка, путевима ширења и терапијом две најчешће акутне вирусне инфекције горњих дисајних путева грипа и назеба. Наводимо најчешће митове, тј. погрешна веровања, као и чињенице које показују супротно, а описује их др Б. Гвозденић.

1. заблуда: Могуће је добити грип од вакцине против грипа.

Истина: Вакцина против грипа представља најефикаснији начин за спречавање болести или пак за смањење њене тежине. Прави се од инактивисаних вируса, тако да је од ње немогуће добити грип. У неким случајевима може постојати осетљивост на месту њене примене и евентуална појава грознице и болова у мишићима наредних дан или два. У ретким случајевима, код особа које су алергичне на вакцину, може доћи до тренутне алергијске реакције.

2. заблуда: Боравак напољу при хладном времену може да проузрокује грип и прехладу.

Истина: Само излагање хладном ваздуху не доводи до грипа или прехладе, већ само у екстремним случајевима (на пример пад у ледену воду или кретање кроз међаву) услед пада имунитета, чини осетљивим према болестима. У таквим условима једино особе које су већ инфициране вирусом грипа могу развити запаљење плућа, као његову компликацију. Епидемије грипа се јављају у зимским месецима јер је то иначе период када се вирус шири. У томе му помаже заједнички боравак већег броја особа у затвореним просторима (школе и друга места за окупљања више особа).

3. заблуда: Особе са астмом не треба да добију вакцину проти грипа.

Истина: Резултати најновијих међународних клиничких испитивања оболелих од астме нису у опасности да развију компликације након примене вакцине, као што се то до скоро мислило. Уствари, једино особе које су алергичне на јаја или било коју компоненту вакцине и оне са акутним болестима и они са повишеном температуром не треба да добију вакцину против грипа.

4. заблуда: За лечење прехладе најбоље је „Изгладњивати” прехладу, а хранити грип.

Истина: Ништа од овога није тачно. Када се боримо против прехладе и грипа, организму је потребно унети одговарајућу количину течности, то јест знатно више него што је то уобичајено (уносом воде или сокова) и довољно хране да се задовољи апетит. Обиле течности помаже да се болје „исперу” инфициране ћелије из организма и да бубрези функционишу ефикасније. Осим тога, топли напаци могу да олакшају кашаљ и гушобољу.

5. заблуда: Антибиотици могу да помогну у излечењу грипа и прехладе.

Истина: Особе које су оболеле од грипа или прехладе, често сама траже од свог лекара да им препише антибиотике у нади за бржим опоравком. Међутим, ове болести изазване су вирусима, а не бактеријама, тако да су антибиотици бескорисни. Са друге стране, постоји опасност настанка стечене отпорности различитих бактерија на антибиотике при њиховој некритичкој примени. Они се једино дају уколико дође до бактеријских компликација грипа, као што је на пример стрептококна ангина или запаљење плућа.

Како се зими заштити од хладноће

ДОБРО ЈЕ ЗНАТИ

Изразито ниске температуре представљају велики ризик за здравље многих људи, а нарочито за осетљиве категорије, као што су старије особе, деца, труднице те хронични болесници (срчани болесници, плућни болесници, бубрежни болесници, дијабетичари, особе са високим притиском).

Наиме, ниске температуре доводе до сужавања крвних судова, а са њиховим сужавањем долази до раста крвног притиска. Услед раста крвног притиска, већ сужени крвни судови код хроничних болесника могу довести до нежељених последица, а то су мождани или срчани удар. Код хроничних плућних болесника долази, услед сужавања крвних судова, до погоршања њихове основне болести, као што су астма, те хронична опструктивна плућна болест.

Изложеност ниским температурама, било у унутрашњем или вањском простору, може различито деловати на здравље, од благих симптома до озбиљних или по живот опасних здравствених стања. Стога је потребно знати какве ризике нам хладноћа доноси и за то се правовремено припремити.

Дише ли се на уста, слузница се охлади и подложнија је упалним процесима. Слично се са слузницом догађа и у сувом топлом простору. Јаки зимски ветрови узрокују губљење телесне топлоте.

Зими храна садржи мало свежег воћа и поврћа који су извори одбрамбених витамина А и Ц. Пушење повећава ризик од оболевања исто као и боравак у затвореној задињеној просторији. У затвореном, незраченом простору лакши је пренос узročника болести с једне особе на другу.

Провођење личних заштитних мера најбољи је начин спречавања оболевања. На првом је месту јачање имунитета. Добро је што мање боравити у затвореном, задињеном или загађеном градском простору. Ако околности не омогућавају трошење свежег воћа и поврћа, треба дневно узимати фармацеутске препарате који садрже потребне витамине и минерале. Треба довољно спавати и бити одморан, препоручују лекари.

Препоручује се избегавање

или ограничавање излазака, нарочито у раним јутарњим и ноћним сатима.

Приликом изласка препоручује се заштитити главу, руке и прекрити уста шалом да би се спречило директно удисање хладног ваздуха. Малој деци и бебама је нарочито важно утоплити шаке и стопала и заштитити главу капом. Нужно је избегавати дуго стајање и седење, ципеле с високом или прениском потпетицом.

У организам треба уносити довољну количину течности (најмање два литра топле безалкохолне течности), те избегавати алкохол и кофеин, јер смањују подношење хладноће.

Избегавати тежи физички рад на отвореном, те све активности које могу узроковати умарање, те убрзано дисање на вањским ниским температурама. Ако је, приликом физичких активности, дошло до повећаног знојења и влажења одеће, потребно ју је пресвући у топлој просторији и ослободити се вишка одевних предмета.

На рукама треба имати рукавице, а на ногама обућу која се не клиже. Кретати се уз зид зграда, водећи рачуна о леденицама.

Ако је услед излагања хладноћи, кожа прстију шаке или стопала бледа, уз појаву трњења и губитка осета, а при утопљењу црвена, потребно је потражити помоћ лекара.

Уколико су настале смрзотине, а није могуће одмах добити лекарску помоћ, не смеју се користити директни извори топлоте попут грејалица или радијатора, за њихово загревање, јер директна топлота може узроковати оштећење ткива.

При ниским температурама, помоћ лекара потребно је потражити и у случају појаве несвестице, губитка равнотеже, мучнине и повраћања, као и у случају јаке главобоље. Уколико се за загревање станова и кућа користе чврсто гориво или плин, водити рачуна о редовном вентилирању просторија.

Низак ниво шећера у крви

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ХИПОГЛИКЕМИЈУ

У Србији живи више од 700 хиљада особа које болују од дијабетеса, а у свету преко 500 милиона.

Хипогликемија или низак ниво шећера у крви се најчешће јавља код дијабетичара који су на терапији инсулином, али може да се јави и код особа на терапији оралним антидијабетикима. Превелика доза инсулина или таблета које

појачавају лучење инсулина у телу, уз неодговарајућу количину хране, односно смањену количину хране или прескакање дневних obroka или уз појачану физичку активност, могу довести до пада шећера у крви испод нормалне доње границе.

Симптоми хипогликемије су: појачано знојење, бледило, лупање срца, дрхтавица, осећај глади, губитак концентрације, узнемиреност. Уколико се ништа не предузме и ниво шећера почне да пада, јавља се слабост, отежани ход, сметње вида, збуњеност, безвољност за сарадњу, губитак свести и на крају кома.

Пад шећера у крви испод 3,9 ммол/л захтева брзу и ефикасну прву помоћ. Важно је што брже повећати ниво шећера у крви. Најбоље је узети 10-15 грама брзо делујућих угљених хидрата, на пример кашику шећера и чашу воде, чашу воћног сока, 3-4 глукозне бомбоне. За прву помоћ код хипогликемије треба избегавати намирнице које садрже масти и беланчевине јер ове намирнице успоравају искоришћење шећера, а у овом случају нам треба брза искористљивост шећера.

Дијабетичари би требало да са собом увек носе глукозне бомбоне или неколико коцкица шећера, а корисно је и са собом имати картицу на којој пише да болујете од дијабетеса, како би у случају губитка свести други могли да вам на одговарајући начин помогну.

Хипогликемија је најчешће повезана са дијабетесом, али и неки лекови, поремећаја у раду јетре и бубрега, појачана физичка активност, ендокрини поремећаји и недовољан унос хране могу довести до ниског нивоа шећера у крви.

Др Ч. Антић

SLUŠNI APARATI NA LEKARSKI RECEPT POSEBNE POGODNOSTI ZA VOJNE PENZIONERE!

- VRHUNSKA AMERIČKA TEHNOLOGIJA
- NEVIDLJIVI SLUŠNI APARATI
- PRODAJA NA RATE

BEOGRAD, Sazonova 18a
011/2435-924

NOVI SAD, Vase Pelagića 4
021/425-370

WWW.SLUSNIAPARATIZONEX.RS

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Снимио:
**Звонимир
Пешић**

Година XVII. Број 190. НОВЕМБАР, 2019.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,

- Умањење укупних трошкова за висину рефундације

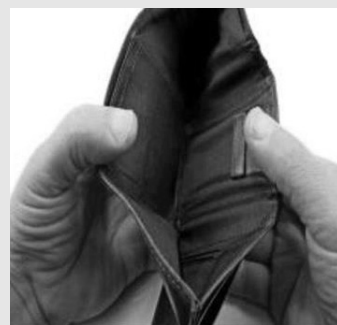
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Због политике с' брда с' дола,
остаосмо баш до гола.

Нека нас више не боду!
Нека пусте воду и оду!

Црно нам се пише,
јер је наша куга
све више бела.

Наши блесиметри не раде.
О паметнима толико.

Односи са Европом
нам нису добри.
Стара дама стално
хоће још и још...

Ко са ђаволима тикве сади,
личи на српске буздоване.

Милан Шиндић

TANJAdent

Стоматолошка ординација „ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.
Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х